БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 35 (7065)
ФЕВРАЛИИН 11
ПЯТНИЦА
1955 он

Сэн 20 мунгэн.

Арадуудайнгаа эбдэршэгүй бата нэгэдэлдэ, өөрынгөө барагдашагүй ехэ ресурснуудта түшэглэһэн Советскэ Союз хүн зонойнгоо амгалан тайбан ажалые хангахаар, тэдэниие гадаадын ямаршье добтолгонуудһаа аршалхаар эрид шууд шиидэнхэй. Эб найрамдалай ба прогрессэй түлөө тэмсэһэн бусад арадууд урда мэтэл советскэ гүрэнэй диилдэшэгүй, бата бэхи хүсэндэ түшэглэхэ байна.

(СОВЕТСКЭ СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ СОЮЗАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕКЛАРАЦИҺАА).

СОВЕТСКЭ СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ СОЮЗАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ

ДЕКЛАРАЦИ

Европодо, Азида, мүн тэрэшэлэн дэлхэйн бусад районуудта тохёолдожо байһан, уласхоорондын харилсаануудай түгшүүрилые ехэдхэжэ байһан, арадуудай аюулгүй байдалда гай тодхор ушаруулжа байһан тиимэ оршон байдалда бүхы гүрэнүүдэй парламентнуудай ба арадуудай анхарал хандуулхые Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Совет өөрынгөө уялга гэжэ тоолоно.

Европейскэ бусад гүрэнүүдэй урдаһаа шэглүүлэгдэһэн зарим нэгэн гүрэнүүдэй сэрэгэй бүлэглэлнүүд Европодо бии болгогдожо байна. Бүри һаяхан дэлхэйн дайниие үүдхэжэ, арадуудта хэмжээлэшэгүй ехэ гай хохидол ушаруулһан германска милитаризмые һэргээн бодхоохо аюултай политика ябуулагдана.

Шэнэ дайнай хэгдэхэ газарынь Европа болохоор тиимэ аюул тохёолдоһоор. Иимэ дайн эхилбэл заатагүй дэлхэйн шэнэ дайн болохол.

Азида ба Дальна Востогто тохёолдоһон оршон байдал эб найрамдалай хуби заяанай түлөө һанаагаа зоболгогүйгөөр мүн лэ байлгахагүй байна. Харин эндэшье дайн сэрэг үүдхүүлхэгүй, Азиин арадуудай национальна эрхэ сүлөө, тэдэнэй бэеэ даанхай байдал ба суверенитедые аршалха гээшэ бүхы арадуудай уялга мүн.

Элдэб сэрэгэй бүлэглэлнүүдые бии болгохо гэһэн политика ябуулхын хажуугаар, яаралтайгаар зэбсэгжэлгэ ба ондоо оронуудай газар дайда дээрэ сэрэгэй базануудые түхеэрэлгэ үргэлжэлһөөр, энэнь гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудай түгшүүрилые улам ехэдхэнэ.

Арад зонһоо далда нюусаар атомна дайн бэлэдхэгдэжэ байна. Хюдалгын атомна дайн гээшэ илангаяа багахан газар дээрэ ехэ промышленностьтай, олон хүн зонойнь ажаһуудаг тиимэ гүрэнүүдтэ тоо томшогүй ехэ һандарал ба хүн зоной алуулха, гэмтэхэ ябадал ушаруулха байна гэжэ хараада абтанагүй.

Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци дайе пропагандалха ябадалые болошогүй хэрэг гэжэ мэдэрһэн ба тэрэниие эрид буруушааһан байна. Тиигэбэшье, шэнэ дай үүдхэхэ, атомна зэбсэг хэрэглэхэ гэһэн нюуса бэшэ ба гаараһан уряанууд зарим нэгэн оронуудта ямаршье эсэргүүсэлтэ үзэнгүйгөөр гаражал байһаар.

Эгээл иимэ дээрэһээ эб найрамдалые сахиха ба бэхижүүлхые эрмэлзэдэг гүрэнүүд Европодо аюулгүй байдалые хамтаараа сахиха системэ бии болгохо, мүн тэрэшэлэн бусад арадуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хариин гүрэнүүдэй оролсохо ябадалые зайсуулха гэхэ мэтын үндэр дээдэ зорилгонуудта шэглүүлэгдэһэн өөһэдынгөө хүсэл оролдолгые ехэдхэхэ зэргэтэй, энэнь мүнөө үедэ Дальна Востогто эб найрамдал сахилгада онсо шухала удхашанартай байна.

Яаралтайгаар зэбсэгжэлгые болюулха шухала гэжэ Советскэ Союз тоолоно. Буу зэбсэгые ниитэ дээрэнь хороохо, эгээн түрүүндэ томо гүрэнүүдэй зэбсэгжэлгые нилээд ехээр хороохо асуудалые хойшолуулангүйгөөр шиидхэхэ шухала. Атомна болон хүн зониие олоорнь хюдаха гэһэн ямаршье ондоо зэбсэгүүдые хорихо хэрэгтэй. Энээнтэй хабаатай хэмжээ-ябуулганууд уласхоорондын шанга хиналта доро үнгэргэгдэхэ ёһотой.

Бага, ехэшье гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанууд хадаа амгалан тайбан, ажана тэнюун байдалда байгаад, арадуудай эбтэйгээр харилсан ажаллаха ябадалые хүгжөөхэ интересүүдтэ зохилдомоор тиимэл уласхоорондын принципүүдһээ үндэһэлхэ ябадалые Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Совет онсо шухала удхашанартай гэжэ тоолоно.

Адли тэгшэ эрхэтэй байха, дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархагүй, добтолон орохогүй ба бусад гүрэнүүдэй газар дайдада аюул тохёолдуулха ябадалһаа арсаха, национальна бэеэ даанхай байдалые ба суверенитедые хүндэлхэ гэһэн иимэ принципүүдһээ гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудай үндэһэлхэнь шухала.

Советскэ Союз, Хитадай Арадай Республика, Инди ба бусад хэдэ хэдэн гүрэнүүд ондоо оронуудтай харилсаха ябадалайнгаа үндэһэ һуури болгон эдэ принципүүдые табинхай. Хэрбээ эдэ принципүүдые наринаар сахибал, олониитын ба гүрэнэй байгуулалтаһаа дулдыдангүйгөөр оронуудай эбтэй амгаланаар ажабайха ябадал хангагдаха һэн.

Бүгэдэниитын эб найрамдал бэхижүүлхые арадууд айхабтар ехээр хүсэжэ байна. Тэдэнэр шэнэ дай үүдхүүлхэгүйн тула бүхы арга боломжотой юм, яахадааб гэхэдэ, эб найрамдалай хүсэнүүд хэлбэришэгүйгөөр ургажа байна, тэдэ хүсэнүүд мүнөө үедэ дайн сэрэг үүдхэхэ ба агресси хэхые эрмэлзэдэг хүсэнүүдһээ айхабтар ехэ булюу байна.

Арадуудайнгаа эбдэршэгүй бата нэгэдэлдэ, өөрынгөө барагдашагүй ехэ ресурснуудта түшэглэһэн Советскэ Союз хүн зонойнгоо амгалан тайбан ажалые хангахаар, тэдэниие гадаадын ямаршье добтолгонуудһаа аршалхаар эрид шууд шиидэнхэй. Эб найрамдалай ба прогрессэй түлөө тэмсэһэн бусад арадууд урда мэтэл советскэ гүрэнэй диилдэшэгүй, бата бэхи хүсэндэ түшэглэхэ байна.

Эб найрамдалые сахиха ба бэхижүүлхэ хэрэгтэ парламентнуудай агуухэ харюусалгые Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Совет бүрин мэдэрнэ. Имагтал тэдэнэр дайнай ба эб найрамдалай асуудалаар хуулинуудые баталан абадаг ха юм.

Парламентнуудай хоорондо сэхэ холбоо бии болгохо, парламентска делегацинуудые бэе бэедээ эльгээлсэжэ байха, нэгэ ороной парламентска делегациин ерэжэ, нүгөөдэ оронойнгоо парламентда үгэ хэлэлгэ эмхидхэхэ гээшэ хани ёһоной харилсаануудые ба харилсан ажаллалгые хүгжөөхэ тухай арадуудай хүсэл оролдолгодо харюусаха байна гэжэ Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Совет тоолоно.

Бусад гүрэнүүдэй парламентнуудай зүгһөө арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ шэглүүлэгдэжэ хэгдэһэн ямаршье алхамуудые Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Совет үнэхөөр һайшааха байна.

Москва, Кремль. 1955 оной февралиин 9.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭИ ТОГТООЛ

„Уласхоорондын байдал ба СССР-эй Правительствын гадаадын политика тухай“ В. М. Молотовой элидхэл тушаа

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Совет «Уласхоорондын байдал ба СССР-эй Правительствын гадаадын политика тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр депутат **В. М. Молотовой** элидхэлые шагнажа, зүбшэн хэлсээд **тогтоохонь:**

Советскэ Правительствын гадаадын политикые һайшааха.

Москва, Кремль. 1955 оной февралиин 9.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ТОГТООЛ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. А. Булганиниие СССР-эй Оборонын министрын уялгаһаа сүлөөлхэ тухай, Советскэ Союзай Маршал Г. К. Жуковые СССР-эй Оборонын министрээр томилхо тухай

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Соведэй **тогтоохонь:**

1. СССР-эй Оборонын министрын уялгаһаа сүлөөлхэ тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Булганин** Николай Александровичын гуйлтые хангаха.

2. Советскэ Союзай Маршал **Жуков** Георгий Константиновичые СССР-эй Оборонын министрээр томилхо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль. 1955 оной февралиин 9.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭИ ТОГТООЛ

„Советскэ Союзай ба Германиин хоорондохи дайнай байдалые зогсоохо тухай“ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые баталха тухай

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Соведэй **тогтоохонь:**

«Советскэ Союзай ба Германиин хоорондохи дайнай байдалые зогсоохо тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1955 оной январиин 25-най Указые баталха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль. 1955 оной февралиин 9.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ТОГТООЛ

Нүхэр Г. М. Маленковые СССР-эй Электростанцинуудай министрээр ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшоор томилхо тухай

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Соведэй **тогтоохонь:**

Нүхэр **Маленков** Георгий Максимилиановичые СССР-эй Электростанцинуудай министрээр ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшоор томилхо, энээнтэй дашарамдуулан нүхэр Павленко Алексей Сергеевичые СССР-эй Электростанцинуудай министрын уялгануудһаа сүлөөлхэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль. 1955 оной февралиин 9.

Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй хамтын заседани

Февралиин 9-дэ үглөөнэй 10 часта Кремлёвско Ехэ Ордон соо Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй хамтын заседани нээгдээ. Сессиин зүбшэхэ зүйлдэ — уласхоорондын байдал ба СССР-эй Правительствын гадаадын политика тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи Орлогшо, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр депутат **В. М. Молотовой** элидхэл зүбшэн хэлсэлгэ болоо.

Депутат **А. М. Пузанов** (РСФСР) түрүүн үгэ хэлэбэ.

Советскэ Союзай бүхы арад зонтой хамтаород арад ба Российска Федерациин бүхы арадууд эб найрамдалай хэрэгтэ зорюулһан СССР-эй правительствын политикые тон зүб гэжэ тоолоно, тэрэниие бүримүһэн дэмжэнэ.

Московско зүблөөндэ хабаадаһан гүрэнүүдэй өөрыгөө хамгаалха шадабариие ба уласхоорондын байдалые бэхижүүлгэдэ зорюулагдаһан бүхы хэмжээнүүдые советскэ арад нэгэн дуугаар, бүримүһэн дэмжэнэ.

Депутат **Н. В. Попова** трибунада гараба. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай тала баригшадай хүсэнэй бэхижэжэ байһан тухай, эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Бюрогой үргэн заседани дээрэ арадуудта хандан абтаһан хандалгын айхабтар ехэ удхашанар тухай тэрэ хэлэбэ.

Депутат **Н. Т. Кальченко** (Украинска ССР) сесси дээрэ баталан абтаһан Советскэ Союзай бюджедые США-гэй бюджедтэй сасуулан харуулба. Манай бюджедэй статья бүхэн социализмын ороной эб найрамдалай политикые эли тодоор гэршэлэн харуулна. Тиихэдэ США-гэй бюджет Америкын Холбоото Штадуудай зонхилхы нюурнуудай бүхы хархис политикые харуулна.

Советскэ правительствын эб найрамдалда дуратай политикые, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалые бэхижүүлгэдэ ба манай арадуудай аюулгүй ба ажана амгалан байдалые хангалгада зорюулһан хэмжээ-ябуулгануудые украинын арад һайшаан дэмжэнэ гэжэ депутат Кальченко үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлбэ.

Зуун жэл хүрэхэгүй саг соо германска милитаризм гурбан дайнуудай гол гэмтэдэй нэгэниинь байгаа гэжэ түүхэ һануулна гээд депутат **А. М. Панкратова** хэлэнэ. Германска милитаризмын гэмэй түлөө американска империалистнууд харюусаха ёһотой.

Бидэнэр Советскэ Союзай ажалшад, — гэжэ депутат **П. Б. Быков** хэлэнэ,—Коммунистическэ партиин ба Советскэ Правительствын политикые халуунаар дэмжэнэбди. Энэ политика манай интересэ, социалистическэ Эхэ ороной амгалан хүгжэлтын хэрэгтэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай ба амгалан байдалай хэрэгтэ бүримүһэн харюусана.

Депутат **Н. И. Мусхелишвили** советскэ гүрэнэй эб найрамдалда дуратай гадаадын политика тухай хэлэбэ. Атомна энергиие амгалан байдалда хэрэглэхэ талаар советскэ эрдэмтэдэй амжалта тухай саашань тэрэ тогтон хэлээ.

Манай гүрэн договорно уялгануудаа үнэн сэхээр дүүргэдэг гэжэ депутат **И. С. Конев** хэлэбэ. Энээниие эсэгэ оронoo хамгаалгын дайнай үедэ союзнигууд байһан гүрэнүүдэй урда манай гүрэнэй дүүргэжэ байһан уялганууд гэршэлнэ гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Депутат **М. Турсун-Заде** Хитад Арадай Республикатай ба арадай демократиин бусад гүрэнүүдтэй Советскэ Союзай хэтэ мүнхын хани барисаан тухай хэлээ. Эб найрамдалай ба социализмын лагериин арадуудай энэ хани барисаан үдэр бүри ургажа, бүхэжэжэ байна.

Депутат **К. Т. Мазуров.** (Белорусска ССР) германска асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхын шухала байһые тэмдэглэбэ. Белорусси Германиин хүршэ юм, тиигээд германска империализмын зүгһөө хэдэн дахин добтолгодо ороһон байна. Эб найрамдалда дуратай гүрэнүүдэй аюулгүй байдалые хамгаалха хамтын системые байгуулха асуудалай шухала байһые тэмдэглээд, эб найрамдалда дуратай Европын 8 гүрэнүүдэй хамтын сэрэгэй командовани байгуулха хэмжээнэй ехэ удхашанарые оратор тэмдэглэбэ. Иимэ хэмжээн хадаа Баруун гүрэнүүдэй сэрэгэй ба политическэ зарим ажал-ябуулагшадай амыень татаха һэн, манай арадуудые элдэб аюулһаа зайсуулха һэн.

Эб найрамдалые бэхижүүлгэдэ, советскэ хүнүүдэй үшөө һайнаар ажаһууха хэрэгтэ манай бүхы ажал, хүсэл эрмэлзэлгэ зорюулагдана гэжэ депутат **Г. Е. Буркацкая** (Украинска ССР) хэлэнэ.

Советскэ хүнүүд германска арадта үһөө һанажа ябанагүй гэжэ нүхэр Буркацкая саашань хэлэбэ. Советскэ Союз Германска Демократическа Республика хоёрой хоорондо эдэ жэлнүүдтэ хани барисаанай байгуулагдажа байһые бидэнэр харанабди. Өөрынгөө Эхэ орониие нэгэдэмэл, нэгэ парламенттай, нэгэ столицатай ба нэгэ правительствотай болохыень немецкэ арадай хүсэжэ байһандань багашье һэжэг байнагүй.

Гитлеровскэ бандидуудтай хамта Литвиһээ тэрьелжэ арилһан литовско арадай муухай дайсадые США-гэй зонхилхы нюурнууд шэнэ дай үүдхэхэ гэмтэ муухай хэрэгтэ хэрэглэхые һэдэнэ гэжэ депутат **Ю. И. Палецкис** (Литовско ССР) хэлэбэ. Америкын засаг Соведүүдтэ эсэргүү пропаганда ябуулха арга эдэ дайсадта олгохоһоо гадна, Прибалтикын территори руу эльгээхын тулада тэдэнэй дундаһаа диверсантнууд болон шпионуудые олоно. Литовско арадай эрхэ сүлөөтэй ба бэеэ даанхай байдалдань шунахайрһан империалистнуудай һэдэлгэ тон дэмы. Советскэ Литва гээшэмнай хуушанай һулахан Литва бэшэ, агуухэ, хүсэн түгэс Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзуудай бүрин эрхэтэ гэшүүн мүн.

Нүхэр Молотовой элидхэл соо хэлэгдэһэн Советскэ Союзай гадаадын политикые депутат халуунаар дэмжэбэ.

Депутат **Н. С. Тихонов** атомна зэбсэгтэ эсэргүү тэмсэлэй асуудалнууд тухай, атомна энергиие амгалан байдалда хэрэглэхэ тухай хэлэбэ.

Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй үсэгэлдэрэй хамтын заседани дээрэ уласхоорондын байдал ба СССР-эй Правительствын гадаадын политика тухай элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ үргэлжэлүүлэгдээ.

Депутат **Н. А. Мухитдинов** (Узбекскэ ССР) трибунын дэргэдэ ерэнэ. Нүхэр Молотовой элидхэл соо Советскэ правительствын гадаадын политика найруулан хэлэгдэбэ. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалые аршалан хамгаалгада шэглүүлэгдэһэн энэ политикые оломиллион тоото советскэ арад, мүн бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэн халуунаар дэмжэн һайшаана гэжэ тэрэ хэлээ.

Уласхоорондын түгшүүрилые хурсадуулгада хэнэй гэмтэй байһаниинь үнэн бодолто бүхы хүнүүдтэ эли юм. Хамагай түрүүндэ, американска империалистнууд, тэдэнэй хойноһоо даган ябадаг Англиин, Баруун Германиин бусад хэдэ хэдэн оронуудай правительствонууд гэмтэй байна гэжэ депутат **А. А. Мюрисеп** (Эстонско ССР) хэлээ.

Германска агрессидэ урда тээнь дайрагдаһан арадуудта дахин аюул тохёолдожо байна. Тиимэһээ Советскэ Союз ба арадай демократиин оронууд өөһэдынгөө аюулгүй байдалые саашадань бэхижүүлхэ зорилгоор өөһэдынгөө хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ шухала хэмжээнүүдые абаха баатай болоо гэжэ үгэ хэлэгшэ онсо тэмдэглээ.

Депутат **В. Т. Лациста** (Латвийска ССР) үгэ үгтэнэ.

Латвиин ажалшад өөһэдыгөө сүлөөлхын түлөө агуухэород арадтай зэргэлэн ябажа хододоо тэмсэдэг байһан юм. Латышска советскэ патриодууд өөрынгөө национальна заншалда урбаха юм гэжэ мүнөөнэй дай һүжэрөөгшэд бү һанаг. Латышска советскэ патриодууд хадаа гадаадын ямаршье добтолгоһоо советскэ газарые бүхы советскэ арадтай хамта хамгаалха байна. Бидэнэр өөһэдынгөө хүсэндэ, барагдашагүй ресурснуудта хүсэд найданабди. Һүүлэй шэнэ сагай түүхэдэ эб найрамдалай ба социализмын хүсэнүүд мүнөөнэйхидөөл адли тиимэ түгэлдэр ба нягтаар жагсанги хэзээдэшье байгаагүй юм. Социализмын лагерьта Европоһоо гү, али Азиһаа добтолхо гэһэн ямаршье һэдэлгэ шанга сохилто абаха байна гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Депутат Лацисай хэлэһэнэй һүүлээр үгэ хэлэлгые зогсоохо гэжэ Верховно Совет шиидхээ. Элидхэлшэ депутат В. М. Молотов түгэсхэлэй үгэ хэлэхэһээ арсаба гэжэ түрүүлэгшэ мэдээсээ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **Н. А. Булганинда** үгэ үгтэнэ. Депутадууд ба айлшад нэрьесэ альга ташажа тэрэниие угтана. Бултадаа хүл дээрээ бодон зогсоо.

Министрнүүдэй Соведэй саашанхи ажал-ябуулгын гол асуудалнууд тухай Н. А. Булганин тогтожо хэлээ. Энэ үгэнь ехэ анхаралтайгаар шагнагдаа. Нэгэтэ бэшэ альга ташалган болоо.

Уласхоорондын байдал ба СССР-эй Правительствын гадаадын политика тухай асуудалаар дурадхал оруулхын тулада Союзай Соведэй гадаадын хэрэгүүдэй талаар Комиссиин түрүүлэгшэ депутат **М. А. Сусловта** үгэ үгтэнэ. Верховно Соведэй энэ сесси дээрэ манай Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын хэһэн элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ дээрэһээ депутадуудай тон ехэ нэгэн һаналтай байһаниинь ба уласхоорондын байдал тушаа нүхэр Молотовой элидхэл соо үгтэһэн сэгнэлтые тэдэнэй хүсэдөөр зүбшөөжэ байһаниинь элирбэ. Советскэ арадай шухала интересүүдтэ зохилдодог Советскэ Союзай Правительствын гадаадын политикые үгэ хэлэһэн депутадууд бултадаа һайшаагаа гэжэ нүхэр Суслов хэлээ.

Советскэ правительствын гадаадын политикые һайшааха гэһэн дурадхал Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй гадаадын хэрэгүүдэй талаар комиссинуудай зүгһөө депутат Суслов оруулаа. Энэ дурадхал нэгэн дуугаар баталан абтаа.

Тэрэнэй һүүлээр СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь **Н. М. Пеговтэ** түрүүлэгшэ үгэ үгөө. «Советскэ Союзай ба Германиин хоорондохи дайнай байдалые зогсоохо тухай» 1955 оной январиин 25-да гаргаһан Указ тухай тусгаар элишэлэн мэдүүлхые СССР-эй Верховно Соведэй Президиум намда даалгаһан байгаа гэжэ тэрэ мэдээсээ. Энэ Указые Верховно Совет нэгэн дуугаар баталаа.

Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй гадаадын хэрэгүүдэй талаар комиссинуудай зүгһөө Национальностьнуудай Соведэй гадаадын хэрэгүүдэй талаар Комиссиин түрүүлэгшэ депутат **Д. Т. Шепилов** хадаа шэнэ дай һүжэрөөлгэхэгүйе, яаралтайгаар зэбсэглэлгые зогсоохые, эб найрамдалые дэмжэхэ ба бэхижүүлхэ талаар улам ехээр оролдохые уряалан арадуудта ба бүхы гүрэнүүдэй парламентнуудта хандаһан СССР-эй Верховно Соведэй Декларациин проектые сессиин үзэмжэдэ табиһан байна.

Декларациин текстые депутадууд ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ депутат Н. А. Булганинай мэдүүлгые түрүүлэгшэ уншаа. Тэрэ хадаа СССР-эй оборонын Министрын уялгануудһаа сүлөөлхые гуйһан ба энэ тушаалда Советскэ Союзай Маршал Г. К. Жуковые томилхые мэдүүлгэ соогоо дурадхаһан байна.

СССР-эй Электростанцинуудай министрээр ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшоор нүхэр Г. М. Маленковые томилхо тухай, энээнтэй дашарамдуулан СССР-эй Электростанцинуудай министрын уялгаһаа нүхэр А. С. Павленкые сүлөөлхэ тухай тогтоолнууд гаргагдаа.

Зүбшэхэ зүйлэй бүхы асуудалнууд шиидхэгдээ. СССР-эй Верховно Соведэй хоёрдохи сессиие түрүүлэгшэ хаагдаһан дээрэ соносхоо.

(ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй заседани

УЛАСХООРОНДЫН БАЙДАЛ БА СССР-эй ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ГАДААДЫН ПОЛИТИКА ТУХАЙ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. МОЛОТОВОЙ хэһэн элидхэл

I. Уласхоорондын байдалда болоһон хубилалтанууд

Нүхэд депутадууд!

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэһэн сагһаа хойшо арбан жэл үнгэрбэ. Хэрбээ мүнөөнэй байдалые дайнай урда тээхитэй зэргэсүүлжэ харабал, уласхоорондын байдалда болоһон хубилалтанууд хэзээ хэзээнэйхиһээ эли тодо болоод байна.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай урда тээ Советскэ Союз болбол капиталистическэ оронуудаар хүреэлэгдэһэн ори ганса социалистическэ гүрэн байһан юм. Хорин табан жэлһээ үлүүтэй саг соо энээл иимэ байдал үргэлжэлөө бэлэй.

Дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр энэ байдал үндэһөөрөө хубилаа гэхэдэ болохо байна.

Мүнөө үедэ СССР тухай ба капиталистическэ хүреэлэлгэ тухай дайнай урда тээхи мэтээр хэлэжэ болохогүй. Хэрбээ тиигээ һаа, бүхы уласхоорондын байдалда тохёолдоһон шухалын шухала хубилалтануудые обёорхогүй гү, али үгышье һаа тоодо абахагүй гэһэн удхатай болохо һэн. Гэхэтэй хамта, гансахан тоогой талаар бэшэ, харин шанар шэнжын талаар хубилалтанууд болоо.

Хэнэйшье мэдэһээр, Россие революционно ёһоор шэнэдхэн хубилгажа, советскэ социалистическэ гүрэн болгоһон ябадал дэлхэйн нэгэдэхи дайнай гол шухала дүнгынь байгаа бшуу. Дэлхэйн нэгэдэхи ба хоёрдохи дайнуудай хоорондохи үе соо социалистическэ экономикынгоо ургалтын ба социалистическэ культурынгаа хүгжэлтын талаар манай орон айхабтар ехэ илалтануудые туйлаһан байха юм. Дайнай болохын урда тээ манай орон дотор социализм илаһан юм, зүгөөр дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр лэ СССР уласхоорондын гансаарданги байдалһаа гараба.

Дэлхэйн капиталистическэ лагериин байхатай хамта, СССР түрүүтэй, зүбөөрынь хэлэхэдэ, Советскэ Союз ба Хитадай Арадай Республика түрүүтэй социализмын ба демократиин дэлхэйн лагериин бии болоһон ябадал дэлхэйн хоёрдохи дайнай гол дүнгынь байгаа. **(Үни удаан үргэлжэлһэн нэрьемэ альга ташалга).**

Фашизмые бута сохиһоной, дэлхэй дээрэ капитализмын байдалай һуларһанай ба демократическа хүдэлөөнэй үзэгдөө дуулдаагүйгөөр хүгжэһэнэйл эсэстэ шэнэ лагериие бии болгохо арга боломжо олдоо. Уласхоорондын эдэ событинуудта манайороной, советскэ арадай ба тэрэнэй баатарлиг Армиин шиидхэхы үүргэ дүүргэһэниинь мэдээжэ. **(Альга ташалга).**

Энэ үедэ Советскэ Союз дайнай урда тээхи шэнги уласхоорондын тиимэ байдалда байнагүй. Мүнөө СССР дэлхэй дээрэ ори ганса социалистическэ гүрэн бэшэ болонхой. СССР-эй уласхоорондын гансаарданги байдал үни заяанда үнгэрөө.

Капиталистическэ лагериин байхатай хамта, социализмын ба демократиин лагерь бии боложо, иимэ гүрэнүүдые нэгэдүүлээ: Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союз, Хитадай Арадай Республика, Польско Арадай Республика, Чехословацка Республика, Германска Демократическа Республика, Венгерскэ Арадай Республика, Румынска Арадай Республика, Болгариин Арадай Республика, Албаниин Арадай Республика, Корейскэ Арадай-Демократическа Республика, Монгол Арадай Республика, Вьетнамай Демократическа Республика.

Минии тоолоһон эдэ гүрэнүүд өөһэдынгөө хүгжэлтын элдэб шатада, өөһэдынгөө социальна шэнэдхэн хубилалтын элдэб шатада ябана гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Социалистическэ обществын үндэһэ һуури байгуулһан Советскэ Союзтай хамта, социализм тээшэ дабшаһан замдаа эгээн түрүүшын, зүгөөр айхабтар шухала алхамуудые хэһэн арадай-демократическа оронууд бии байна.

Зүгөөр демократическа лагериин бүхы оронуудай шиидхэхы шанарынь ямар баримта болоноб гэхэдэ, помещигүүд ба капиталистнуудай засаг барижа байһан империалистическэ системэһээ тэдэнэр эрьелтэгүйгөөр таһаран гараһан байна. Тэдэнэр өөһэдтөө шэнэ харгы зам шэлэн оложо, энэ бүхы шэнэ, агуу ехэ байгуулалтада эб найрамдал ба аюулгүй байдалые хангаха зорилготойгоор өөһэдынгөө демократическа ба социалистическэ гүнзэгы ехэ шэнэдхэн хубилалгануудые амжалтатайгаар бэелүүлжэ эхилээ.

Энэ юунэй ашаар болооб гэхэдэ, тэндэхи хүдэлмэришэд ба таряашад бүхы ажалшадтай ба демократическа хүсэнүүдтэй хамта хүдэлмэришэн ангиин ниитэ хүтэлбэри доро бата шанга политическэ холбоо барисаа байгуулһан байна. Бүхы ажалшадые нэгэдүүлһэн хүдэлмэришэн ба таряашадай эгээл иимэ революционно холбоо барисаа хадаа помещигүүдэй ажахые усадхаха ба таряашадта газар үгэхэ арга боломжо олгоһон байна, мүн тэрэшэлэн фабриканууд, заводууд, түмэр замууд, банкнуудые шэнэ, бодото демократическа гүрэнэй засагай гарта оруулха ябадал хангаһан юм.

Капитализмын гэнжэнүүд мүнөө үедэ гансахан газарта бэшэ, харин нэлэнхы ехэ фронт дээрэ таһалагданхай. 1917 ондо илалта түгэс социалистическэ революци хэһэн манай ороной һүүлээр дэлхэйн хоёрдохи дайнай эсэстэ бусад олон гүрэнүүдтэ капитализм диилдэһэн байна.

Капиталай дарлалта доороһоо сүлөөлэгдэһэн арадуудай хүсэл оролдолгоор бии болоһон шэнэ, арадай демократическа түхэлэй оронуудай амжалтанууд хадаа фашистска булимтарагшадые Советскэ Армиин бута сохиһон илалтада, мүн тэрэшэлэн социализм тээшэ шэглэһэн замдаа тэдэнэй хэһэн политическэ, экономическа ба социальна шэнэдхэн хубилалгануудтань Советскэ Союзай үзүүлжэ байгаа саг үргэлжын туһаламжада түшэглэнэ бшуу. Эгээ мүнөө үедэ хүндэ индустриие хүгжөөһэнэй, мүн тэрээнтэй хамта бүхы промышленность ба социалистическэ хүдөө ажахыгаа хэлбэришэгүйгөөр дэбжээһэнэй ашаар хүсэ шадал ехэтэй болоһон СССР-эй ехэ удхашанартай ба онсо үүргэ дүүргэжэ байһанһаа гадна, социалистическэ лагериин оронууд бэе бэедээ туһалалсаха ябадалда улам ехээр түшэглэдэг боложо байна.

Дэлхэйн эрхэ байдалда болоһон хубилалтануудтай дашарамдуулан, илангаяа һүүлэй 10 жэлэй турша дотор олониитын системэнүүдэй хоорондохи хүсэнүүдэй тэнсэлгэ социализмын аша туһада элитэ ехээр хубилха ёһоороол хубилаа.

Мүнөө үеын Европа дайнай урда тээхи Европотой адли аал?

Һүүлдэ болоһон дэлхэйн дайнай эсэстэ эндэ тохёолдоһон айхабтар ехэ хубилалтануудые хараадаа абангүй байжа болохо аал? Советскэ Союзтай хамта бусад олон гүрэнүүд капиталистическэ хүгжэлтын замһаа эрид шууд гаража, социалистическэ хүгжэлтын ба урган һалбаралгын замда эрид шууд ороо, эдэ оронуудай нэгэниинь шье дахяад һөөргөө капитализм тээшэ бусаха дурагүй гэжэ үнэн сэхээр ба бодото ёһоор харадаг хүнүүдтэ элитэ бэшэ аал? Хэрбээ тодорхой баримтануудые хаража үзэхэ болоо һаа, Европодо ажаһуудаг 600 миллион шахуу хүн зоной хахад хубинь, үгышье һаа 300 миллионһоо арай үсөөниинь социализмын ба демократиин лагерьта бата найдамтайгаар оронхой байна бшуу.

Иимэ болохолоороо, мүнөө үедэ Европа дайнай урда тээхидэ орходоо холо ондоо болоод байна ха юм.

Мүнөөнэй, шэнэ Европодо социалистическэ лагериин оронууд хадаа капиталистическэ лагериин оронуудһаа юугээрээшье дутахагүй хүсэтэй һуури эзэлэнхэй. Манай социалистическэ лагериин оронууд бага бэшэ бэрхэшээлнүүдэй тохёолдобошье, өөһэдынгөө байгуулалтада ехэхэн дутагдалнуудтай байбашье, шэнэ, демократическа байгуулалтаяа хэлбэришэгүйгөөр бэхижүүлжэ, өөһэдынгөө арадуудай культура ба ажана һайн байдалые шэнэ, бүри ехэ шатада гарган, найдамтайгаар урагшаа дабшажа ябана. Энэнь бүришье һаа шухала байна.

Мүн Азидашье шэнэ эрхэ байдал тогтонхой.

Азида ажаһуудаг хүн зоной тоо, багсаахада, 1 миллиард 400 миллион хүрэнэ, энэнь бүхы бүмбэрсэг дэлхэйн хүн зоной хахадһаа үлүү хубинь болоно. Мүнөө үедэ Азида ажаһуудаг хүн зоной хахадһаань арай баганхи хубинь капитализмын лагерьһаа хулжан гараад, социализм байгуулха зорилго урдаа табиһан арадай демократиин оронуудта ажаһууна.

Һаяхан болотор империалистическэ оронуудһаа ехээр дулдыданги ба өөрынгөө гүрэнэй газар дайдые нэгэдхэхэ арга боломжогүй колониальна шахуу орон байһан Хитад мүнөө үедэ национальна культура ба экономикоёо бүхы талаарнь хүгжөөхэ замда ороһон нэгэдэмэл агуу ехэ гүрэн болоо гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энэ хадаа Хитадай гүрэниие коммунистическэ партиин хүтэлбэрилдэг болоһон сагһаа хойшо туйлагдаһан байна гэхэдэ урматай һайн байна. **(Альга ташалга).** Мүнөө үедэ үргэнөөр мэдээжэ болоһон Хитад арадай нэгэ дуун дотор дэмы бэшээр иигэжэ хэлэгдэнэ ха юм:

«Илалтымнай замые коммунистнууд бидэндэ нээгээ,

Коммунистнуудгүйгөөр Хитадшье байхагүй».

(Альга ташалга).

Эдэ баримтанууд, мүн Корейдэ ба Вьетнамда эхилһэн гүнзэгы ехэ шэнэдхэн хубилалтанууд Азида боложо байгаа үндэһэн хубилалтануудые гэршэлжэ үгэнэ бэшэ аал? Дайнай һүүлээрхи үедэ Азида айхабтар ехэ түүхэтэ удхашанартай революционно шэнэдхэн хубилалтанууд болоо гэжэ эдэ бүгэдэ хэлэнэ бэшэ аал?

Зүгөөр Азида боложо байгаа хубилалтанууд эндэ дурсагдаһан лэ оронуудаар хизаарлагданагүй.

Мүнөө үедэ колониальна Индиин бэшэ, харин Индийскэ республикын оршожо байһан энэ баримта тон ехэ түүхэтэ удхашанартай байна. Энэ хадаа дайнай һүүлээр Азида болоһон хүгжэлтые тодорхойлһон событинуудта ушарһан шухала эрьелтэ мүн. Эб найрамдалые ба арадуудай хоорондохи хани барисаае бэхижүүлхэ хэрэгтэ шэнэ шухала баримта болоһон Индиин уласхоорондын нэрэ хүндэ улам бүри ехэ боложо байна.

Индитэй хамта Индонези, мүн тэрэшэлэн Бирма колониальна ёһо гуримые хобхо татан хаяа. Пакистан, Цейлон, мүн Азиин бусадшье арадууд бодото ёһоной национальна эрхэ сүлөө ба экономическа талаараа һалбаран хүгжэлтын замые олохо аабза гэжэ найдаха байнабди. **(Альга ташалга).** Апрельдэ, үгышье һаа энээнһээ хойшо хоёр һара болоод, Бандунг городто (Индонези) Азиин ба Африкын оронуудай конференци болохо юм, тэрээн дээрэ 30 тухай азиатска ба африканска оронууд хабаадалсахаар хараалагдана. Азида һүүлэй үедэ болоһон һайшаалтай хубилалтануудай ямар ехэ байһаниинь иимэ конференциие зарлаха гэһэн баримта дээрэһээшье харагдана.

Мүн тэрэшэлэн Дүтын ба Дунда Востогто бага бэшэ хубилалтанууд болоһон байна.

Арабска Востогой оронуудта, жэшээлхэдэ, Азиин олохон гүрэнүүдтэ болоһондол адли тиимэ ехэ хүсэтэйгөөр ба үргэн далайсатайгаар национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн боложо байна гэжэ бидэнэр хэлэжэ шадахагүйбди. Эндэ байһан гүрэнүүд, илангаяа өөрынгөө орон дотор нефтеэр айхабтар баян гүрэнүүд тэндэхи нютагай нефтяной ба байгаалиин бусад баялигуудые булимтаржа абаһан «баруунай» гэжэ нэрлэгдэдэг оронуудһаа тон ехээр дулдыданги байха юм. Эдэ оронуудта правительствын бүридэхэ ба һэлгэгдэхэ ябадал американска гү, али английска нефтяной болон хари гүрэнүүдэй бусад капиталистическэ компаниинуудай дура хүсэлөөр болодог тиимэ ушарнууд гарадаг байна. Зүгөөр, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн мүн эндэшье хэлбэришэгүйгөөр хүгжэнэ.

Африкын олонхи арадууд колониальна дарлалтын эрхэ байдалда ажаһуужа байна. Тэндэхи газар дайдые булимтаржа абаһан империалистическэ гүрэнүүдтэл адляар, Африкын арадуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе тиимэ хэһээлтэгүй амарханаар дарадаг саг һаяар үгы болохо гэжэ бултанда мэдээжэ ха юм.

Хойто ба Урда Америка гээшэ Европын ба Азиин арадуудай амжалтатайгаар урагшаа дабшаһан ехэ түүхэтэ замай хажуу тээ байна гээд хэлэжэ болохо. Зүгөөр Америкые Хойто Америкын империализмын бусад түбинүүдһээ амяарайнь байлгаха гэжэ оролдог «түмэр хүшэгэ» һанаһанда орходоо тиимэ бүхэ бэшэ ха юм. Капиталистическэ монополинуудай «түмэр һабарташье» найдаһанай туһагүй байна, тэдэнэй эзэрхэг доромжолго тухай хахад зуун жэлэй саада тээ алдарта американска уранзохёолшо Джек Лондон уран хурсаар ба гүнзэгы мэдэрэлтэйгээр бэшэһэн байна, тэрэ хадаа бодото прогрессэй ба капитализмын богоолшолгоһоо сүлөөрхэ замаар Америкын арадуудай урагшаа дабшахадаа, ямар ехэ бэрхэшээлнүүдтэй дайралдаха байһаниие уридшалан мэдэһэн юм.

Гэхэтэй хамта, дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээрхи үе тухай хэлэхэ болоо һаа, американска континент дээрэ болоһон хубилалтанууд мүнөө дээрээ обёорогдомоор бэшэ шахуу байна, зүгөөр, далдаар ургажа байгаа прогрессивнэ үзэл бодолой удхашанар арадуудай ажабайдалда үдэрһөө үдэртэ улам ехэ боложо байна. Иимэ байдал хадаа американска «түмэр хүшэгын» бата бэхи байһаниие бэшэ, мүн тэрэшэлэн хүдэлмэришэд ба таряашадые капиталистическэ монополинуудай бажуужа байһан «түмэр һабарай» ехэ найдамтай байһаниие бэшэ, харин өөрынгөө политическэ хүгжэлтын гээгдэлые Америкын дабажа гараха зэргэтэй байһан тухай, мүн тэрэшэлэн бусад зарим оронуудай политическэ ажабайдалай хүгжэлтые тэрэнэй хүсэхэ зэргэтэй байһан тухай гэршэлжэ үгэнэ.

Мүнөөнэй уласхоорондын байдалые дайнай урда тээхитэй зэргэсүүлжэ үзэхэдөө һүүлэй 10—15 жэлэй турша дотор ямар шухала хубилалтанууд болоһые бидэнэр харанабди. Эдэ хубилалтанууд манда муу юумэ хэлээгүй.

Тиин мүнөөнэй уласхоорондын эрхэ байдалда бүхы дээрэнь сэгнэлтэ үгэхын тула энэ үедэ дэлхэйн гол хүсэнүүдэй ямараар тэнсэжэ байһаниинь шухала удхашанартай болоно. Үнгэрһэн юумэнүүдые, мүн тэрэшэлэн мүнөө үедэ событинуудай ямараар хүгжэжэ байһаниие үлүүсэ ехээршье, дан багааршье сэгнэжэ болохогүй. Тон ехэ түүхэтэ саг үсын эхилээд байһаниинь, тэрэ саг үеһөө мүнөөдэр хүрэтэр оройдоол 37 жэлһээ бага үлүүтэй сагай үнгэрөөд байһаниинь ямаршье ушарта мартагдаха ёһогүй.

Дайнай урда тээхидэ орходоо капитализмын байдалай, капиталистическэ классуудай байдалай элитэ ехээр һуларһаниие арсажа болохо аал? Үгы, болохогүй. Эдэ хубилалтанууд социализмын аша туһада, демократическа ба социалистическэ хүсэнүүдэй аша туһада болоо гэжэ мүн лэ элитэ байна. **(Альга ташалга).**

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай эсэстэ дэлхэйн капиталистическэ системын ниитэ кризис саашадаа улам гүнзэгырһэн байна. Дэлхэйн капиталистическэ лагериин байхатай хамта бүри ондоо, дэлхэйн шэнэ лагериин бии болоһон ябадал энээнэй эли тодо гэршэ болоно. Демократическа лагерь бии боложо, социализм байгуулха замаар СССР түрүүтэйгээр дабшажа ябана. Зарим хүнүүдэй һайшаагаашье һаа, һайшаагаашьегүй һаа бодото баримтанууд иимэл байна.

Заагдаһан гол событинуудай экономическа үрэ дүнгынь юуб гэхэдэ, нэгэдэмэл, дэлхэйн бүгэдэниитын рынок һандаран хубаарһан байха юм. Нэгэдэмэл, дэлхэйн рыногэй үгы болоһониинь элитэ ха юм. Мүнөө үедэ бэе бэедээ эсэргүү шэглүүлэгдэһэн, дэлхэйн хоёр ондоо рыногууд нэгэ доро бии байна.

Тиимэ болохолоороо, дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр бии болоһон хоёр политическэ лагерь өөһэд өөһэдтөө тааруу экономическа үндэһэ һууритай байха юм. Эдэ бүгэдэ дэлхэйн хоёрдохи дайнай үеһөө ба тэрэнэй эсэстэ эхилһэн капитализмын ниитэ кризисэй шэнэ шата тухай гэршэлжэ үгэнэ. Энэ шэнэ шатань капитализмын ниитэ кризисэй бүри ехээр гүнзэгыржэ байһаниие элирхэйлнэ.

Дэлхэйн эрхэ байдалда болоһон түүхэтэ хубилалтануудые хараадаа абангүй байжа болохогүй гэжэ һанамаар байгаа. Харин бодото дээрээ хододоо тиимэ байдаггүй ха юм.

Хэдэ хэдэн гүрэнүүдтэ помещигүүд ба капиталистнуудые унагаажа, засаг түрэдөө өөрынгөө хүнүүдые—хүдэлмэришэн ангиин ба таряашадай, городой ба хүдөөгэй демократиин түлөөлэгшэдые табиһан арад ниитын түрилтэһөө капитализм сухариха баатай болоһон юм. Зүгөөр империализмын оронуудай дарлагша ангинууд энэ байдалтай эбсэхэ дурагүй байна. Гүрэниие нь миллионернүүд ба миллиардернүүдэй эзэмдэжэ байһан Америкын Холбоото Штадуудта эгээн түрүүндэ энэ хабаадана. Гэхэ зуура, Англида ба бусадшье империалистическэ оронуудта Америкынхидэл адляар капиталай эзэдэй аашалжа байһаниинь арсалтагүй.

Тэдэнэй ямар юумэ хүсэжэ байһаниие ойлгохонь бэрхэтэй бэшэ юм.

Капитализмын гэнжэһээ мултарһан бүхы оронуудые гэдэргэнь, капиталай засаг доро бусаахые тэдэнэр хүсэнэ ха юм. Империалистическэ гүрэнүүдэй, тодорхойлходо, Америкын Холбоото Штадуудай, Англиин ба бусад оронуудай мүнөө үедэ ябуулжа байгаа гадаадын политика энээниие эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ.

Жэшээлхэдэ, США-гэй засаг баригшад өөһэдынгөө гадаадын политикын гол зорилгонуудые тодорхойлходоо, хүдэлмэришэд ба таряашадай илаһан, ажалшадай засагаа барижа байһан оронуудые «сүлөөлхэ» гэдэг тиимэ хараа бодол баримтална, энээниие ойлгохонь бэрхэтэй бэшэ. Тиимэ «сүлөөрэлгэ» гэдэгынь эдэ оронуудые «капиталистическэ диважанда» гү, али тэдэнэй хэлэдэгэй ёһоор «сүлөөтэ дэлхэйдэ» бусааха гэһэн удхатай юм гэжэ тэдэнэр үнгэрхэдөө бэшэдэг байна. Господанар дарлагшадай «сүлөөтэй» байдаг, эзэрхэгшэ ангинуудай ажалшадые «сүлөөтэйгөөр», «ханатараа» дарлажа байдаг капиталистическэ системые тэдэнэр «сүлөөтэ дэлхэй» гэжэ тоолоно ха юм.

Хүдэлмэришэн ба таряашадай революционно холбоо барисаагаар бии болгогдоһон гүрэнэйнь засагһаа арадай демократическа оронуудые «сүлөөлжэ», өөһэдынгөө дуратай хүнүүдые тэдэнэр табиха хүсэлтэй байгаа, ондоогоор хэлэхэдэ, дайнай һүүлээр эндэ тогтоогдоһон социалистическэ ба демократическа ёһо гуримуудые һандаргажа, тэдэнэй сэ[...] хэлдэ тааруу капитализмын ёһо гуримые, ажал[...] дые дарлаха ёһо гуримые, капиталистнууд ба по[...] щигүүдэй эзэрхэхэ ёһо гуримые тэдэнэр дах[...] баадхаха хүсэлтэй байгаа.

Тэдэнэй һанадагай ёһоор, тагнуулшадайнь эг[...] урид эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилжэ шадаха тии[...] оронуудһаа энэ хэрэгээ эхилхэ гэжэ тэдэнэр хүсэ[...] байгаа. Иимэ һэдэлгэ, хэнэйшье мэдэһээр, жэшэ[...] хэдэ, 1953 оной июниин 17-до Берлиндэ хэгдэ[...] юм. Тэрэнэй эшэгүүритэй муухайгаар буруу һ[...] һэниинь бултанда мэдээжэ ха юм. Энэ хадаа им[...] риализмын агрессивнэ бүлэгүүдтэ һургаал боло[...] үгэхэ зэргэтэй байгаа, зүгөөр иимэ харата аашан[...] дые номнолго үшөөл үргэлжэлһөөр.

Агрессивнэ империалистическэ бүлэгүүд шух[...] хай забдалгануудые ба харата муухай ябуулган[...] дые гансашье арадай демократиин оронууд туш[...] хэһээрээ хизаарланагүй. Тэдэнэр манайшье орон[...] гэдэргэнь татажа, капитализмда оруулха хүсэлт[...] байһаар.

Тэдэнэр энээн тухайгаа хододоошье элитээр х[...] дэггүй, зүгөөр лэ хэлэдэг байна.

Империализмын эгээн элитэ номнолиодой нэ[...] гэжэ тоологдодог г-н Черчиллиин юун гэжэ шаш[...] даг болоһыень шагнагты. Тэрэнэй өөрынь хэлэһэн ёһоор «бүхы наһан соогоо» абажа ябаһан хүсэлыень тодорхойлходо, «большевизмые бурилдэжэ бай[...] дань усадхан дараха» гэһэн хүсэл байха юм, тэ[...] хадаа энэ жэгшүүритэ хүсэлөө мүнөөдэр хүрэтэр [...] хин дахин дабтажа ябаһаар. **(Зал соо шэмээтэй [...] лоно).**

1954 оной июниин 28-да Вашингтондо «хэблэлэ[...] национальна клубта» хэлэһэниинь энэ темэдэ хэ[...] мэдүүлгэнүүдэйнь нэгэниинь мүн. Тэрээн соо[...] иигэжэ хэлэгдэнэ: «бүхы наһан соогоо энээнт[...] (коммунизмтай) тэмсэл хэһэн элитэ ехэ хүнүүд[...] нэгэниинь би байгааб гэжэ таанадые найдуулна[...] Хэрбээ намайе 1919 ондо бодото һайнаар дэмж[...] һаатнай, бидэнэр коммунизмые үлгы соогоо бай[...] дань үгы хэхэ байгаабди гэжэ би һананаб. Хар[...] бултадаа гараа һөөргэнь татаад, «яаһан муухай ю[...] мэ гээшэб» гэлдээ бэлэй».

1954 ондошье, манай орон дотор Социалистическ[...] Революциин илаһанһаа хойшо эды олон жэлнүүд[...] үнгэрһэн хойноошье коммунизмые «үлгы соогоо ба[...] хадань» усадхан үгы хэхэ гэхэһээ сэсэн юумэ Че[...] чилль хэлэнэгүй, харин тэрэ хэрэгээ бэелүүлхэ т[...] лаар бага зэргэ хожомдоһон шэнги байна. **(Эне[...] дэн, альга ташалга).**

«Үүр сайһан хойно айбали бодхообо» гэжэ эгэ[...] энэ ха юм. **(Энеэдэн, альга ташалга).**

Соведүүдтэ эсэргүү шэглүүлэгдэһэн иимэ ах[...] тулюур һанал бодолыень бидэнэр мүнөө наада бар[...] энеэлдэхэл байнабди. Зүгөөр бидэнэр гэнэн хонг[...] байха ёһогүйбди: коммунистнууд бүхы советскэ х[...] нүүдтэл адляар империалистнуудһаа хайра, тала[...] хал хүлеэхэ ёһогүй байна.

Үни үнгэрһэн сагые шаналһан ябадал Черчилли[...] хэлэһэн үгэнүүд дотор элеэр харагдана. Тэрэ хад[...] бүхы шэнэ юумэндэ дурагүй байна. Агуу ехэ О[...] тябрьска Социалистическэ Революциин илаһан с[...] һаа хойшо эхилһэн, хүдэлмэришэн анги ба бү[...] ажалшадые сүлөөлхын түлөө, буржуази-помещ[...] гүүдэй дарлалтаһаа сүлөөрхын түлөө арадууд[...] агуу ехэ хүдэлөөн **(альга ташалга)** боложо хүгжэһ[...] бүхы шэнэ юумэндэ тэрэ эбсэшэгүй дайсан харша[...] хандана.

Социалистическэ байгуулалтые унагааха тух[...] Черчилль аяар 38-дахи жэлээ уряалжа байна, д[...] хэйн алишье хубида үзэгдэхэдөө тэрэ хадаа шэ[...] байгуулалтые «үлгы соогоо байхадань» «үгы бо[...] гон дараха» шухала байһан тухай һүүхирдэг ба[...] ха юм. Дэлхэйе бултыень эзэмдэхэ гэжэ оролдо[...] бүхы империалистнуудай аха байха энэ нэгэл һан[...] бодолые тэрэ элирхэйлнэ ха юм.

Харин арадуудай өөһэдөө ондоо харгы зам ш[...] лэжэ капитализмһаа эрид шууд холодон, соци[...] лизмын ба арадай демократиин замда ороод ба[...] хадань хайшан гэжэ тэдэнэр энэ түсэбөө бэелүүл[...] болоноб.

Американска, мүн тэрэшэлэн английска импери[...] лизмын гадаадын политикын хараа шэглэл—«хү[...] баримталха» гэһэн политика энэ асуудалда хар[...] болохо байна. Эдэ оронуудай засаг баригшад эгэ[...] агрессивнэ капиталистическэ бүлэгүүдэй хүсэл э[...] мэлзэлгые мэдүүлхэ зуураа, хэрэг дээрээ бэелүүлэ[...] дэһэн баримтануудтай эбсэхэ дурагүй юм. Арад зо[...] өөрынгөө хуби заяае өөһэдөө шиидхэхэ эрхэтэй ю[...] тиимэл хадаа хуушарһан капиталистическэ ёһо гур[...] муудһаа арсажа, өөһэдынгөө, шэнэ социалисти[...] ческэ ёһо гуримуудые тогтооохо эрхэтэй юм гэжэ т[...] дэнэр мэдэрхэ дурагүй байна.

Агрессивнэ империалистическэ бүлэгүүд ондо[...] гоор бododог юм. Капитализмын дарлалтануудһа[...] арад зоной сүлөөрхын түлөө эрмэлзэлгые хуул[...] ёһоной хэрэг гэжэ тэдэнэр мэдэрхэ дурагүй, хар[...] бүхы дэлхэй дээрэ капитализмын эзэрхэлгые дахя[...] һэргээхэ хүсэлтэй байна. Жэшээлхэдэ, Америкы[...] Холбоото Штадуудай гадаадын политикын хара[...] шэглэлынь—бүхы дэлхэй дээрэ империализмы[...] эзэрхэлгые һэргээн бодхоохо гэһэн хараа шэгл[...] лынь, социализмые унагааха, арадай демокра[...] тиин оронуудта ажалшадай засагые унагааха гэһ[...] хараа шэглэлынь эгээл энээгээр тодорхойлогдо[...] бшуу.

США-гэй агрессивнэ гадаадын политика иим[...] зорилготойгоор ябуулагдана. Энэ политика хад[...] дэлхэйн шэнэ дайниие—бүхы дэлхэй дээрэ импе[...] риализмын эзэрхэлгые һэргээн бодхоохо гэһэн да[...] ниие бэлэдхэхэһээ ондоо юушье элирхэйлжэ шад[...] хагүй юм.

Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб гэхэдэ, шэнэ юумэн гэ[...] шэ хуушан юумэнтэй эрид шанга тэмсэл соо бии б[...] лодог, империализмын ба тэрэнэй агентурын эсэ[...] гүүсэлтые дабангүйгөөр, тэрэниие хобхо сохиж[...] хаянгүйгөөр алишье орондо социализм илажа ша[...] дахагүй байна гээшэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ болоһон гол событинууда[...] шэнжэ шанарые тодорхойлһон дайнай һүүлээрх[...] уласхоорондын байдал иимэл байна.

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

СССР-эй Верховно Соведэй заседани

ДЕПУТАТ В. М. МОЛОТОВОЙ ЭЛИДХЭЛЭЙ ҮРГЭЛЖЭЛЭЛ

II. Уласхоорондын политикадахи хоёр хараа шэглэл

Арадуудай дайлан абаһан туйлалтануудые эрид шангаар, этигэл түгэлдэрөөр хамгаалан ябаха зуураа, Советскэ Союз болон мүн социалистическэ лагериин бусад оронууд эдэ туйлалтануудаа улам ехээр бэхижүүлхын, бүхы социалистическэ байгуулалтада амгалан тэнюун эрхэ байдал хангахын түлөө эрмэлзэн тэмсэжэ байна. Демократиин ба социализмын лагерь—эб найрамдалай лагерь мүн. Тиимэһээ тэрэниие эб найрамдалай, демократиин ба социализмын лагерь гэжэ юрэнхыдөө нэрлэдэг.

Эб найрамдалай ба социализмын интересүүдые аршалан хамгаалха зуураа, Советскэ Союз уласхоорондын харилсаануудтахи түгшүүрилые һуларуулхын түлөө тэмсэн, өөрынгөө гадаадын политикые бэелүүлнэ.

Гэхэ зуура, уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулгада зорюулагдаһан гадаадын политическэ энэ хараа шэглэлые Советскэ Союзтай хамтадаа демократическа лагериин бүхы оронууд баримталан тэмсэнэ.

Советскэ Союзай амгалан ёһоной гадаадын политическэ хараа шэглэлдэ эсэргүүгээр «хүсэ баримталха» политикаһаа үндэһэлэгдэһэн Америкын Холбоото Штадуудай гадаадын политическэ хараа шэглэл табигдана. Американска гадаадын политическэ хараа шэглэлэй агрессивнэ шэнжэтэй байһаниинь тон элитэ.

Уласхоорондын ажабайдалда юунэй боложо байһан тушаа арад ниитэ зоной угаа һонирхожо байһые гайхажа болоно аал?

Ямар шэглэл тээшэ событинууд хүгжэнэ гээшэб: эб найрамдалые бэхижүүлхэ шэглэл тээшэ тэдэнэр хүгжэнэ гү, али тад һөөргэ, шэнэ дайнай аюулые шангадхаха шэглэл тээшэ хүгжэнэ гү гэжэ тэрэниие хэдэн олон миллион хүнүүд тон хурсаар ажаглан хаража байна. Дайнһаа бэшэ юумэ арад зоной хуби заяае тиимэ ехээр дайрадаггүй, тиимэ ехэ гасуудал зоболон үзүүлдэггүй бшуу. Шэнэ дайнай гал руу хүн түрэлтэнэй хэрбээ оруулагдаад байгаа һаань, арадуудта тохёолдоһон материальна тоо томшогүй ехэ гарза хохидолһоо байтагай, оломиллион хүнүүдэй ами наһые алдуулһан дэлхэйн хоёрдохи дайнай хойшолонгуудһаа шэнэ дайнай хойшолонгуудай жэшээлэшэгүй хүндэ хүшэр байхань хэндэшье элитэ.

Уласхоорондын ажабайдалай событинуудта Советскэ Союз онсо һуури эзэлнэ.

Дайн һүжэрөөгшэдтэ эсэргүүсэн эб найрамдалай түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхэ хэрэгтэ социализмын ялаһан орон, Советскэ Союз хүндэтэй һуури эзэлнэ. Мүнөөнэй үе сагта Советскэ Союз эб найрамдалые ба арадуудай хоорондохи хани барисаае бэхижүүлхын гол шухала түшэг тулгуури болонхой. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Советскэ Союзай, мүн тэрэшэлэн Хитадай Арадай Республикын ба арадай демократиин бүхы оронуудай хүсэнүүдэй бэхижэхэтэй хамта, бусад бүхы оронуудта эб найрамдалай түлөө хүдэлөөнэй улам ехэ болохотой хамта, эб найрамдалай хэрэг өөһэдымнай гарта байна, хэрбээ хэрэгтэй болоһон сагта хүсэеэ гамнаагүй һаа, арадууд шэнэ дай хүүлхэгүй, эб найрамдалые хамгаалха, эб найрамдалай хэрэгые эсэтэнь хүрэтэр шууд сэхээр аршалан хамгаалха гэһэн һанал бодол арадуудай дунда урган дэлгэрнэ. **(Уни удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Эб найрамдалай хүсэнүүдые бэхижүүлхэ, уласхоорондын харилсаануудтахи түгшүүрилые һуларуулха хэрэгтэ туһалха гээшэ гол шухала зорилгомнай гэжэ Советскэ Союз тоолоно. Эб найрамдалые аршалха ба бэхижүүлхэ хэрэгтэ советскэ гадаадын политикын энэ хараа шэглэл эгээл ехээр зохилдоно. Тиихэтэй хамта энэ хараа шэглэл хадаа «хүсэндөө» найдаха ябадалые баримталдаг империалистическэ хүсэнүүдэй—дай һүжэрөөгшэдэй агрессивнэ түсэбүүдые ба ааша-ябуулгануудые элирүүлжэ үгэнэ. Эдэ түсэб ааша-ябуулгануудынь үнэндөө дэлхэйн гурбадахи дайнда бэлэдхэхэл политика боложо байна.

Мүнөө үедэ бэе бэедээ харша гадаадын хоёр ондоо политика ябуулагдажа байна.

СССР-эй гадаадын политикын эб найрамдалда зорюулагдаһан хараа шэглэлэй демократическа лагерьта ба бүхы оронуудтахи демократическа үзэл баримталдаг хүн зоноор улам хүсэтэйгээр дэмжэгдэжэ байхадань, харин США-гэй гадаадын политикын агрессивнэ хараа шэглэл сэрэгэй агрессивнэ шэнэ нэгэдэлнүүдые болон бүлэглэлнүүдые байгуулха, атомна дайе элитэ сэхээр пропагандалха ба тэрэниие бэлэдхэхэ ябадалда зорюулагдана.

Гэхэтэй хамта, экономическа талаараа ехэнхидээ капиталистическэ системэтэй холбоотой, харин тиигэдэ уласхоорондын харилсаануудай асуудалнуудаар эб найрамдал дэмжэхые ба уласхоорондын түгшүүрил һуларуулхые хүсэдэг оронууд бии байна. Тиимэ хүсэл эрмэлзэлгэнүүдые бэхижүүлхын шухала байһые тоонгүйгөөр гаража болохогүй.

Уласхоорондын харилсаануудтахи түгшүүрилые һуларуулха политика ямар удхатайб?

Энээн тухайда жэшээ баримтануудһаа хаража үзэхэдэ таатай байна. Үнгэрһэн жэлдэ хамаатайшье событинуудые, мүн тэрэшэлэн мүнөө үеын событинуудыешье жэшээ болгон абажа үзэхэдэ болохо байна.

Советскэ Союзай эдэбхи үүсхэлээр 1954 оной январиин һүүл багаар, мүн февралиин нэгэдэхи хахадта Франциин, Англиин, США-гэй ба СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй Министрнүүдэй хабаадалгатайгаар Берлинскэ зүблөөн болоо һэн.

Уласхоорондын харилсаануудые нилээд һайжаруулха хэрэгтэ туһалжа боломоор шиидхэбэринүүдые энэ зүблөөн дээрэ баталан абахые бидэнэр хүсэһэн байгаабди. Баруун Германида милитаризмые һэргээн бодхоолгодо зорюулагдаһан түсэбүүдые бүхы дүрбэн гүрэнүүд эрид буруушааха ёһотой гэһэн эрилтэ хэһэн, мүн тэрэшэлэн буу зэбсэг ниитэдээрэнь хороохо талаар Бүхэдэлхэйн конференци зарлаха тухай асуудалые шиидхэхэ хэрэгые Берлинскэ зүблөөндэ урагшань дабшуулуулха гэжэ оролдоһон байнабди. Холбоото Штадуудай, Англиин ба Франциин түлөөлэгшэд энэ талаар манайе дэмжээгүй һэн.

Гэбэшье, Берлинскэ зүблөөн шухала һайн үүргэ дүүргээ.

Берлинскэ зүблөөнэй удхашанар юуб гэхэдэ, нэн түрүүн, табан жэл соо удаагаар тохёолдоһон таһалдалай һүүлээр агуусхэ гүрэнүүдэй уласхоорондын шэнэ зүблөөнүүдтэ эхи табижа үгэһэн байгаа, энэ хадаа уласхоорондын шиидхэгдэхэ ёһотой проблемэнүүдые гуримшуулха хэрэгтэ тон ехэ удхашанартай байгаа.

Удаань Женевэдэ болоошо зүблөө зарлаха тухай Берлиндэ абтаһан шиидхэбэри тушаа хэлэхэ болоо һаа, тэрэ шиидхэбэри һайн үрэ дүнгүүдые үгэһэн байна.

Францитай, Англитай, Америкын Холбоото Штадуудтай ба Советскэ Союзтай хамтадаа Женевскэ зүблөөндэ Хитадай Арадай Республикын, мүн тэрэшэлэн корейскэ ба индохитадай асуудалнуудые гуримшуулха хүсэлэнтэй бусад оронуудай түлөөлэгшэдэй хабаадалсаһаниинь элитэ. Америкын Холбоото Штадуудай буруушаабашье, Хитадай Арадай Республикые оруулалсан, бүхы табан агуусхэ гүрэнүүдэй хабаадалгатайгаар болоошо Женевскэ зүблөө зарлаха тухай шиидхэбэриин Берлинскэ зүблөөнэй амжалтань байгаа һаань, харин Женевэдэ болоһон зүблөөндэ Хитадай хабаадалсаһанай али тухай шухала байһые энэ зүблөөнэй һайн үрэ дүнгүүд гэршэлэн харуулаа.

Корейскэ асуудалые шиидхэхэ хэрэгые урагшань дабшуулаагүй һэн тула Женевскэ зүблөөн зорилгоёо гүйсэд дүүргэжэ шадаагүй. Гэбэшье, Вьетнамда найман жэлэй туршада үргэлжэлжэ байһан дай зогсоохо тухай, мүн тэрэшэлэн Лаосто ба Камбоджодо сэрэгэй ябуулгануудые зогсоохо тухай хэлсээн тус зүблөөн дээрэ батаглагдаа һэн. Сүлөөтэ байдалай ба национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө нэн түрүүн вьетнамска арадай шэн зоригто тэмсэлэй ашаар эдэ хэлсээнүүд баталагдаха аргатай болоһон байна. Энэ тэмсэл мүн бусад арадуудай тон ехэ талархалда ба эдэбхитэй дэмжэлгэдэ түшэглэдэг байгаа. Эдэ бүгэдэ хадаа Женевскэ зүблөөн дээрэ зарим тэдыгээр мэдэрэгдэһэн байна.

Индо-Хитадта эб найрамдал һэргээн байгуулха тухай хэлсээ баталалгада һаад ушаруулха гэһэн һэдэлгэ Холбоото Штадуудай зүгһөө элитэ сэхээр хэгдээ һэн. «Хүсэрхэлгын политикые» эрид баримталдаг гүрэнэй секретарь Даллесһаа гадна, мүн США-гэй вице-президент Никсон гэгшэ дайе болюулхаһаа, вьетнамска арад зоной хуулита эрилтэнүүдые хангахаһаа байтагай, харин Индо-Хитадтахи национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе буу зэбсэгэй хүсөөр дарахые, дайе үргэлжэлүүлхые элитээр хүсэһэн байна. Тэдэнэр энэ дайнда Франциһаа гадна, мүн Холбоото Штадуудые болон Англиие татан оруулха хүсэлэнтэйгөөр, вьетнамска арад зондо эсэргүү дайе «интернационализацилха» түсэбүүдые бэелүүлхэ гэжэ оролдоһон, Женевэдэхи хэлсээ баталха хэрэгтэ яажашье һаань һаад ушаруулха гэжэ эрмэлзэһэн байнад.

Индохитадай асуудалые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсахаяа арсаһан США-гэй гүрэнэй секретарь Даллес хэтэрхэдээ Женевэһээ һэнгэргүйгөөр арилшаһан байна. Гэхэ зуура, агрессивнэ хараа бодолтой байһанаа элитээр харуулан, гансаарданги байдалда ороһон Холбоото Штадууд юушье туйлажа шадаагүй.

Женевскэ зүблөөнэй дүнгүүд хадаа агрессивнэ хүсэнүүдэй диилдэлгэ мүн, гадна эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй горьтойхон илалта мүн гэжэ сэгнэгдэһэн байна. Тиин Женевскэ зүблөөн болбол уласхоорондын түгшүүрилые һуладхаха, эб найрамдалай хэрэгые бэхижүүлхэ ябадалда туһалһан байна.

Гэхэ зуура, США-гэй агрессивнэ бүлэгүүд зорихоноо табяагүй байна.

Женевскэ зүблөөнэй дүүрэн сасуу США-гэй гүрэнэй секретарь Даллес Манилада (Филиппин) өөрынгөө конференци зарлаа һэн. Энэ конференци хадаа Женевскэ зүблөөнэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ ябадалда һаад хэхэ гэһэн элитэ зорилготойгоор зарлагдажа, харин Женевскэ зүблөөндэ хабаадагшадай заримашуул өөрынгөө нэрэ хүндын ямаршье болохоһоо һаатангүйгөөр энэ агрессивнэ хэрэгтэ хабаадалсаха зүбшөөлөө үгөө һэн.

Колони эзэмдэдэг гүрэнүүд байһан США, Англи, Франци болон мүн эдээнһээ дулдыданги байһан Филиппин, Таиланд, Пакистан гэхэ мэтэ азиатска зарим гүрэнүүдэй сэрэгэй нэгэдэл болохо «Зүүн Урда Азиие хамтаараа хамгаалха» договор (СЕАТО) гэдэг Манилада үнгэргэгдэһэн даллесовскэ конференци дээрэ баталан абтаһан байна. Энэ договор хадаа Азидахи национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе дараха хэрэгтэ шэглүүлэгдэнхэй, мүн элдэб хархис этэгээдүүдэй һаад түбэг ушаруулбашье, Женевскэ зүблөөнэй үедэ уласхоорондын айхабтар ехэ нэрэ хүндэтэй болоһон Хитадай Арадай Республикада эсэргүүгээр зорюулагданхай.

Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб?

Түгшүүрилтэ байдалые һуларуулхаһаа байтагай, харин тэрэниие улам шангадхаха хүсэлэнтэй- эгээл агрессивнэ этэгээдүүд болбол мүнөөнэй эрхэ байдалда уласхоорондын түгшүүрилые һуладхаха хэрэгтэ зорюулагдаһан алхамда алибаа һаад түбэг ушаруулна. Тиимэһээ эгээл агрессивнэ хүсэнүүдтэ, тэдэнэй ааша-ябуулгануудта эсэргүү эрид шууд тэмсэлгүйгөөр уласхоорондын харилсаануудтахи түгшүүрилые һуларуулхын аргагүй, ушар иимэһээ энэ тэмсэлые һуларуулхагүй, харин улам оролдосотойгоор, бүри шадабаритайгаар, шууд сэхээр үргэлжэлүүлхэ шухала.

Уласхоорондын харилсаануудтахи түгшүүрилые һуларуулгада һаад ушаруулхын тулада агрессивнэ хүсэнүүдэй бүри эдэбхитэйгээр хэжэ байһан шэнэ һэдэлгэнүүд тухай мүнөө үедэ Дальна Востогто боложо байһан событинууд мүн лэ гэршэлжэ үгэнэ.

Тайвань ба Хитадай бусад аралнууд шадарай районда боложо байһан событинууд энээниие лэ элишэлжэ үгэнэ бэшэ гү?

Энэ районда һүүлэй жэлнүүдтэ болоһон ушарнуудһаа ондоо бүри убайгүй муухай тиимэ баримтануудые империалистическэ агрессиин түүхэһээ олохонь бэрхэтэй байна.

Хитад шадарай бусад аралнуудһаа байтагай Тайвань аралай ба Пэнхуледао аралнуудай үнэхөөрөөл Хитадай территори байһаниинь сохомтой юм. Энэ хадаа 1943 оной Каирска декларациар, удаань Америкын Холбоото Штадуудай, мүн Англиин гар табилсаһан 1945 оной Потсдамска декларациар тусгаар мэдэрэгдэһэн байна. Тэрээнһээ гадна, энэ хадаа Японии капитуляци тухай актаар батадхагдаһан байна. Эдэ аралнуудые Япони үшөө XIX зуун жэлэй эсэстэ булимтаран абаһан юм. Мүн капитуляци тухай актын ёһоор эдэ аралнууд Хитадта бусаагдаһан байгаа.

Эдэ бүгэдын бии байбашье, мүнөө Америкын Холбоото Штадууд тус аралнуудые булимтаран абаад, Хитадһаа үлдэгдэн гаргагдаһан Чан Кай-шиин гэмтэ бандые өөрынгөө мүнгэн зөөрөөр тэндэ байлгаха зуураа, тэрэнэй худалдаанай сэрэгүүдые хэрэглэн Хитадта добтолон ороходо бэлэдхэл хэнэ. Хэтэрхэдээ США-гэй президент ба конгресс өөһэдынгөө «хүсэрхэлгын политикаар» һүүлэй үедэ үлэмжэ ехээр зоригжон, эдэ аралнуудай эзэн байһан өөһэдынгөө эрхые хамгаалжа ба агрессорһээ өөрынгөө национальна нэрэ хүндые болон суверенитедые аршалжа байһан хитад арадта сэрэгэй заналта сэхэ хэдэг болоо.

Энэ асуудалаар Советскэ Союзай хараа бодол эли ба һайн мэдээжэ юм.

Бидэнэр хадаа Тайвань тухай асуудалые Хитадай дотоодын хэрэг гэжэ тоолонобди, США-гэй булимтаралгануудые ба тэрэнэй сэрэгэй заналтануудые агресси гэжэ тоолонобди. Хэрбээ, өөрынгөө нэрэ хүндые дээрэ үргэжэ ябахые хүсэдэг байгаа һаа Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци эдэ ябуулгануудыень заатагүй буруушааха ёһотой. **(Альга ташалга).** США-гэй зүгһөө эсэргүүсэлгын хэгдэдэг дээрэһээ Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида Хитадай Арадай Республикын хуулита эрхын мүнөө хүрэтэр һэргээгдээгүй байһан тиимэ ушар байдалые саашадаа тэсэжэ болохогүй байна. Холбоото Штадууд агаарай-сэрэгые ба далайн-сэрэгые оруулалсан, өөрынгөө бүхы зэбсэгтэ хүсэнүүдые Тайваньһаа ба Тайваньска хоолойһоо гарган абаашаха ёһотой. Тиигэбэл, Дальна Востогто дайн байлдаан зогсоогдожо, эб найрамдал тогтоохо байна. **(Альга ташалга).**

Эб найрамдалда аюул тохёолдуулха, мүн уласхоорондын харилсаануудтахи түгшүүрилые хурсадуулгада хүргэхэ хараа бодолые Тайвань тушаа асуудалаар Холбоото Штадуудай баримталжа байхада, энэ талаар СССР-эй баримталдаг хараа бодол уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха интересүүдтэ зохилдодог ба Дальна Востогто эб найрамдалые бэхижүүлгэдэ шэглүүлэгдэнхэй байна.

Ямар нэгэн гүрэнэй, ямар нэгэн арадай сүлөөтэ байдалые ба национальна эрхые һуларуулан хаһажа бэшэ, харин гүрэнүүдэй болон арадуудай ажабайдалда һалбаран бадаралта туйлаха интересүүдтэ зохилдуулан эдэ демократическа эрхэнүүдые хангажа ба али болохоор бэхижүүлжэ уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха гэжэ бидэнэй хараадаа абадаг байһамнай сохомтой.

Азидахи дурсагдаһан событинуудай хэршье шухала удхашанартай байгаа һаань, Европодохи байдал хоёрдохи шатада табигдажа болохо гэжэ тоолохо аргагүй байна.

Эндэ тохёолдоһон байдалай хэсүү бэрхэтэй байһаниинь парижска хэлсээнүүд тухай һануулхада яһала эли болоно.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэһэнһээ хойшонхи үедэ Европын дайнай хойто тээ бүхы проблемэнүүдэй дунда германска асуудалай гол һуури эзэлдэг байһые тодоруулһанай хэрэг юу байхаб. Дайнай дүүрэһэнһээ хойшонхи арбан жэлэй болзор германска асуудалые шиидхэхын тулада эли тодо зам ба аргануудые хараалжа хүсэд шадахаар болзор гэжэ һанагдахаар байна. Гэбэшье, хэрэг ушарай байдал тиимэ бэшэ байха юм.

Дайнай үедэ, мүн тэрэнэй дүүрэн сасуу антигитлеровскэ коалициин бүхы гүрэнүүд Германиие нэгэдэмэл, эб найрамдалда дуратай ба демократическа гүрэн болгон хүгжөөлгые хангалга хамтымнай гол зорилго болоно гэжэ зүбшөөдэг байһан аад, харин дайнай дүүрэһэнэй хойто тээхи түрүүшын жэлнүүдтэ иимэ зорилго туйлахые эдэ гүрэнүүдэй зариманайнь үнэхөөрөө эрмэлзэдэггүй байһаниинь элирһэн байна. Нэгэ зарим гүрэнүүдэй, тэрэ тоодо СССР-эй германска асуудалаар бэелүүлдэг политикын үндэһэ һуури түрүүшынгээл зангаар үлөө. Гэбэшье, бусад гүрэнүүд тушаа хэлэбэл, баталһан хэлсээнүүдээ дүүргэхэ тухай бодонгүйгөөр, миил тэдээндэ гараа табиһан хооһон үгэнүүд болоһон байна.

Ялтада ба Потсдамда баталһан уласхоорондын хэлсээнүүдэй гол зорилгые Советскэ Союз дүүргэхээр бэлэн байһан ба дүүргэхээршье байна. Эдэ хэлсээнүүдэй ямар нэгэн параграф тухай эндэ хэлэгдэнэгүй, тэдэнэй нилээд олониинь хэндэшье хэрэггүй болоо, юуб гэхэдэ тэдэниие событинуудай хүгжэлтэ үни хадаа ахин гараһан байна. Гэбэшье, хэрбээ бидэндэ эб найрамдалай ба Европын арадуудай эрхэ сүлөөгэй үнэтэй байгаа һаань, уласхоорондын шухала хэлсээнүүд соо табигдаһан гол проблемэнүүдые—үнэхөөрөө эб найрамдалда дуратай ба демократическа гүрэн болгон Германиин нэгэдэлые һэргээхэ проблемые шиидхэнгүй орхижо болохогүй байна. Нэгэдэмэл демократическа Германиин национальна һэргэлгын интересүүдые ёһотойгоор лэ хараадаа абалсан, Европодо эб найрамдалые бэхижүүлхэ интересүүдтэ зохилдуулан шиидхэгдэтэрээ энэ проблемэ табигдажал байха болоно. Германска арадай улам ургажа байһан эб найрамдалда дуратай хүсэнүүд Германиин нэгэдэлые һэргээхэ хэрэгэй түлөө хэлбэришэгүйгөөр тэмсэжэ байһан Германска Демократическа Республикада найдамтайгаар түшэглэнэ. **(Альга ташалга).**

Энээнтэй дашарамдуулан парижска хэлсээнүүд тухай асуудалые хаража үзэхэ хэрэгтэй.

«Европейскэ хамгаалгын нэгэдэлэй» буруушаагдаһан проектшье, мүн парижска хэлсээнүүдшье эсэсэй эсэстэ нэгэл юумэдэ хүргэхэ байна гэбэл: нэгэдэхишье, мүн хоёрдохишье проект Баруун Германида германска милитаризмые һэргээхэ, дахин зэбсэглэгдэһэн Баруун Германиие баруун гүрэнүүдэй сэрэгэй агрессивнэ бүлэглэлнүүдтэ оруулха үүдэ нээжэ үгэнэ. Эдэ хоёрой хоорондохи илгаа тон багахан: урдань баруунгерманска армиие «европейскэ арми» гэдэгтэ оруулхаар хараалагдадаг байгаа һаа, харин парижска хэлсээнүүдэй ёһоор «баруунъевропейскэ армида» тэрэниие оруулхаар хараалагдана. Энээн тушаа «Хрен редькэһээ амтатай бэшэ, хөө сог эһэ тортогһоо сагаан бэшэ» гэһэн үгэнүүдые хэлэжэ болохо байна. **(Энеэлдээн, альга ташалга).**

Германска милитаризмые һэргээлгэхэгүйн зорилгоор дүрбэн агуусхэ гүрэнэй доронь гараа табижа баталһан уласхоорондын мэдээжэ хэлсээнүүдые сэхээр эбдэн эдэ бүгэдэ бэелүүлэгдэнэ. Энэ хадаа англо-советскэ, мүн франко-советскэ договорнуудые мүн лэ бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал болоно. Эдэ договорнуудай ёһоор Англи ба Франци хадаа боложо магад германска шэнэ агрессидэ эсэргүү хэмжээнүүдые СССР-тэй хамта абаха уялгануудые, тэрэшэлэн Советскэ Союзда эсэргүү шэглүүлэгдэһэн сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ хабаадалсахагүй гэһэн уялгануудые абаһан байгаа. СССР-тэй хамта баталһан уласхоорондын шухала хэлсээнүүд ба договорнуудаа эбдэн Америкын Холбоото Штадууд, Англи ба Франци хадаа парижска хэлсээнүүдые эсэслэн баталуулхын ба тэрэниие бэелүүлгые түргэдхэхын тулада бүхы юумэ хэжэ байна.

Европейскэ парламентнуудта парижска хэлсээнүүдые хаража үзэлгын үедэ ехэ бэрхэшээлнүүд тохёолдоно.

Газаа талаһаа хэдышье баалалтануудай, мүн парижска хэлсээнүүдые баталха шухала байһанда этигэдэггүй хүнүүдтэ эсэргүү заналтануудай Холбоото Штадуудай зүгһөө хэршье ехээр хэгдэдэг болобошье, парижска хэлсээнүүдые һайшаахын түлөө французска парламентын имагтал үсөөнхи депутадуудай голосоваһан тухай хэлэхэдэ эли боложо үгэнэ. Тэрэшэлэн английска парламентда парижска хэлсээнүүдэй түлөө голосовалхые имагтал үсөөнхи депутадуудынь зүбшөөһэн байна. Тиихэдэ, голосованиин үедэ бултадаа һаналаа бариха гэжэ лейбористнуудай фракциин шиидхэһэниинь мэдээжэ юм. Баруун Германидашье хүдэлмэришэн ангиин бүхы гол профсоюзууд ба партиина үргэн ниитын организацинууд парижска хэлсээнүүдые, мүн дахяад зэбсэглэлгые шууд сэхээр эсэргүүсэн буруушаагаа. Юуб гэхэдэ, дэлхэйн хоёр дайнһаа уламжалан Германида тохёолдоһон тон хүшэр хүндэ хойшолонгууд тухай германска арадай мартажа шадахагүй байһаниинь элитэ. Энээн дээрэһээ германска арадай олонхидой бодото хүсэл эрмэлзэлгэ тухай зарим зэргээр мэдэжэ болохо байна.

Иимэ ушарта газаа талаһаа баадхагдаһан аад, Европын арадуудаар эсэргүүсэн буруушаагдаһан парижска хэлсээнүүд юу бүтээжэ шадаха гээшэб.

Тиигэбэшье, хэрбээ парижска хэлсээнүүдэй эсэслэн баталагдаад бэелүүлэгдэжэ эхилээ һаа, тэрэнһээ уламжалан тохёолдохо муу ба сэхэ аюултай хойшолонгуудые тоонгүй байжа болохогүй.

Парижска хэлсээнүүдые эсэслэн баталалга Европын арадуудта яахадаа аюултайб гэхэдэ, эдэ хэлсээнүүд эб найрамдалые бэхижүүлхэ зорилготой бэшэ, харин дайнда бэлэдхэхэ зорилготой юм. Баруун Германиин шунахай реваншистнууд ба милитаристнуудтай нэгэдэхые ехээр эрмэлзэдэг авантюристнууд «хүсэрхэлгын политикын» тала баригшадай дунда үсөөн гээшэ аал?

Тэрэшэлэн, парижска хэлсээнүүдые эсэслэн баталалгаһаа уламжалан германска арадай национальна интересүүдтэ хүндэ хүшэр сохилто болохо байһыень хараадаа абаха хэрэгтэй.

Хэрбээ парижска хэлсээнүүдэй эсэслэн баталагдаад байгаа һаань, германска асуудалые шиидхэхэ замда эдэ хэлсээнүүд гол һаад хаалта болохо байна. Эдэ хэлсээнүүд хадаа удаан саг соо Германиин нэгэдэлые һэргээхэ аргагүй болгоно. Дахин зэбсэглэгдэһэнэйнгээ һүүлээр Баруун-Германи милитаристска гүрэн боложо, Германиин энэ хуби Германиин зүүн хубитай—эб найрамдалда дуратай Германска Демократическа Республикатай нэгэдэхэ аргагүй болохо байна. Парижска хэлсээнүүдые эсэслэн баталалга Германиин нэгэдэлые һэргээхэ тухай үрэ ехэтэй хэлсээнүүдые хэлгэдэ һаад ушаруулхагүй юм гэһэн хэбэртэйгээр хэгдэдэг бүхы мэдүүлгэнүүд олониитые хуудхуулха ба мэхэлхэ бүхы аргануудые хэрэглэн парижска хэлсээнүүдые парламентнуудаар эсэслэн баталуулха гэһэн нэгэхэн лэ зорилготой юм.

Тад һөөргэ, парижска хэлсээнүүдһээ арсалга ба дүрбэн гүрэнэй—Франциин, Англиин, США-гэй ба СССР-эй—хоорондо зохихо хэлсээнүүдые туйлалга эб найрамдалда дуратай ба демократическа үндэһэ һуури дээрэ Германиин нэгэдэлые һэргээхэ зорилгоор ниитэгерманска сүлөөтэ һунгалтые бүри мүнөө жэлдэ үнгэргэхэ аргатай болгохо байна. Германска асуудалаар Советскэ Правительствын январиин 15-да хэһэн Мэдүүлгын удхань иимэ байна.

Вермахтые һэргээхэ ябадал хараалһан парижска хэлсээнүүд тэдэнэй аюулгүй байдалые хангахын тулада шухала юм гэһэн хэбэртэйгээр француззуудые, бельгиицүүдые, норвежецүүдые болон бусадые найдуулдаг байна.

Советскэ Союзай ба арадай демократиин оронуудай зүгһөө баруунъевропейскэ арадуудай аюулгүй байдалда гай түбэг тохёолдоно гэһэн хэбэртэйгээр найдуулхадаа тэдэниие убайгүйгөөр хууран мэхэлнэ гээшэ. Теэд энэмнай эб найрамдалда дуратай манай орониие ба арадай-демократическа бүхы гүрэнүүдые бузагай муухайгаар хардаһан гүрдэһэн ябадал гэжэ энээн тухай ходолоол хэлэдэг этэгээдүүд мэдэдэг юм. Зүгөөр, агрессивнэ политикые номногшодой гарта байдаг олон тиражтай буржуазна хэблэл, олон тоото радиостанцинууд үглөөгүүрһээ эхилээд һүни болотор үдэр бүри шашхажал байдаг, тэдэнэй гарта байдаг гүрэнэй бүхы аппарат, нэрэ хүндэеэ ба һэшхэлээ худалдадаг капиталай хүлһэнэй элдэб эсын агентнүүдэй арми антисоветскэ ямаршье муухай хардалга гүрдэлгэнүүдые үдэрһөө үдэртэ тараадаг байна. Эдэ бүгэдэ бүрил убайгүй муухайгаар хэгдэнэ. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр түшэг тулгуури багатай боложо байһанаа мэдэрнэ бшуу. **(Зал соо шэмээтэй болоно).**

III. Эб найрамдалай түлөө, аюулгүй байдалые хамтаараа сахихын түлөө Советскэ Союзай тэмсэл

Ямаршье хардалга гүрдэлгэнүүд, эб найрамдалай түлөө, Европодо аюулгүй байдалые хамтаараа сахихын түлөө Советскэ Союзай шууд сэхээр тэмсэл хэжэ байдагыень арадуудһаа далдалан шоужа шадахагүй байна.

Ниитын ба гүрэнэйнь байгуулалтануудай илгаатай байһанһаа дулдыдангүйгөөр европейскэ бүхы гүрэнүүдэй аюулгүй байдалые хамтаараа сахиха тухай договорой советскэ проект һайнаар мэдээжэ болонхой. Тус проект Европын хэдэн олон оронуудаар дэмжэгдэһэн, мүн бүхы оронуудта, тэрэ тоодо аюулгүй байдалые хамтаараа сахиха тухай Советскэ Союзай дурадхал тухай аниргүй байгаад гарахые зонхилхы шоурнуудайнь оролдодог, олонхидоо эдэ дурадхалнуудай удхые ехээр хазагайруулдагшье оронуудта ехэ һонирхолтойгоор угтагдаһан байна.

Европодо аюулгүй байдалые хамтаараа сахиха тухай бусадшье дурадхалнуудые зүбшэн хэлсэхээр бэлэн байһан тухайгаа Советскэ правительство элишэлэн мэдүүлһэн байгаа. Энэ зорилгоор советскэ проектыешье, мүн эб найрамдалые ба европейскэ аюулгүй байдалые хангаха талаар оруулагдажа магад байһан бусадшье дурадхалнуудые зүбшэн хэлсэхын тулада Ниитэевропейскэ зүблөө зарлахые Советскэ правительство дурадхаһан байгаа.

Гэбэшье, советскэ дурадхалые буруушаагшадай дундаһаа хэниишье европейскэ аюулгүй байдалые хамтаараа сахиха талаар ямар нэгэн ондоо проектые дурадхаагүй. Энэ асуудалаар болоһон Ниитэевропейскэ зүблөөндэ хабаадалсахаһаа Хойто-атлантическа блогто ородог гүрэнүүдэй правительствонууд арсаһан байна. Хойто-атлантическа блогто хабаадагшадтай «нэгэн адли үзэл бодолтой» гүрэнүүдэйл хабаададаг имагтал тиимэ договорнууд бидэниие һонирхуулна гэжэ тэдэнэр мэдүүлһэн байгаа. Тиигэ-

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

СССР-эй Верховно Советэй заседани

ДЕПУТАТ В. М. МОЛОТОВОЙ ЭЛИДХЭЛЭЙ ҮРГЭЛЖЭЛЭ[Л]

жэ, ниитынгээ байгуулалтаһаа дулдыдангүйгөөр бүхы гүрэнүүдэй тэгшэ эрхэтэйгээр хабаадалсаха принципүүдые мэдэрэлгэдэ үндэһэлэн байгуулагдаһан Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида өөһэдынгөө хабаадалгадаа даншье гуримгүйгөөр хандадаг байһанаа тэдэнэр харуулаа. Тиихэтэй хамта эб найрамдалые ба Европодо бодото аюулгүй байдалые хангахые хүсэдэггүй, мүн Советскэ Союзда ба арадай демократиин оронуудта эсэргүү харша зорилготойгоор сэрэгэй бүлэглэлнүүдые байгуулһанаа тэдэнэр өөһэдынгөө мэдүүлгэнүүдээр гэршэлэн харуулаа.

Ниитынгээ байгуулалтануудһаа дулдыдангүйгөөр Европын бүхы гүрэнүүдэй эб найрамдалые ба аюулгүй байдалые хангалгада шэглүүлэгдэһэн Советскэ Союзай эб найрамдалда дуратай политикада зүрилдүүлэн, нэгэ зарим гүрэнүүдтэ эсэргүүгээр нүгөөдэ гүрэнүүдэй сэрэгэй бүлэглэлнүүдые бии болгохо политикые тэдэнэр табидаг байна. Тиимэһээ, агрессивнэ түсэбүүдэй түлөө мүн эб найрамдалай аша туһада бэшэ, тиимэ болохолоороо, өөһэдынгөө арадуудай аша туһада бэшэ, харин дай һүжэрөөгшэд гэжэ нэрлэгдэхэ ёһоороол нэрлэгдэһэн агрессивнэ «хүсэрхэлгын политикые» ябуулдаг агрессивнэ бүлэгүүдэй ба зонхилхы нюурнуудай аша туһада зорюулан ябуулга хэдэг байһанайнь түлөө харюусалга тэдэндэ ашагдаха байна.

Иимэһээ парижска хэлсээнүүд тушаа Советскэ Союзай хараа бодол тон эли байна. Энэ хараа бодол ямаршье хазагай тайлбаринуудые үгэхэ үндэһэ олтоногүй.

Парижска хэлсээнүүдэй эсэслэн баталагдаад байгаа һаа, Баруун Германи милитаризмые һэргээхэ замда орохо, үнэндөө германска реваншистнуудай һабарта бажуугдаха гэжэ бидэндэ эли байна. Эдуард Эрриогой гайхамшагта үгые шагнахадаа французска патриодууд энэ ушарай юундэ хүргэхэ байһые һайнаар мэдэнэ ёһотой гэжэ бодохоор байна.

Парижска хэлсээнүүдэй ёһоор Францитай, Англитай, Италитай ба бусад зарим гүрэнүүдтэй хамта дахин зэбсэглэгдэһэн Баруун Германиин Хойто-атлантическа блогто, мүн барууневропейскэ сэрэгэй союзда орохо байһан дээрэһээ Европодо шэнэ оршон байдал тохёолдохо, тэрэнэй һүүлээр шэнэ дайнай аюул нилээд ехэ болохо байна.

Парижска хэлсээнүүдэй өөһэдтэнь эсэргүүгээр шэглүүлэгдэһэн дээрэһээ Советскэ Союз ба арадай демократиин оронууд энээниие хараадаа абангүй байжа шадахагүй болоно. Советскэ арад ба тэрэнэй арми эб найрамдалые үнэн зүрхэнһөө хүсэдэг юм, тиихэтэй хамта өөһэдынгөө социалистическэ туйлалтануудые шууд зоригтойгоор ба гүнзэгы ехэ мэдэрэлтэйгээр хамгаалха байна. Хэрбээ, агрессор урда тээнь ёһотойл харюу абадаг байгаа һаа, Советскэ Союзай хүсэ шадалай хэмжээлэшэгүйгөөр ургаһые **(нэрьемэ альга ташалга),** мүн манай армиин 100 хүн бүриин 77 хүнэйнь коммунистнууд ба комсомолецууд байһые тэрэ мүнөө мартаха ёһогүй. **(Удаан альга ташалга).** Тиихэдэ коммунизмын туйлалтануудые агрессорһээ яажа хамгаалха байһанаа коммунистнууд ба комсомолецууд илангаяа һайнаар мэдэдэг юм. **(Альга ташалга).**

Парижска хэлсээнүүдэй өөһэдтэнь эсэргүүгээр шэглүүлэгдэһэн, Европодо шэнэ оршон байдалай тохёолдоһон дээрэһээ Советскэ Союз, мүн эб найрамдалда дуратай бусадшье гүрэнүүд һанаа ямар һуухагүй байна. Тэдэнэр хадаа өөһэдынгөө аюулгүй байдалые саашадань бэхижүүлхын тулада, мүн Европодо эб найрамдал хангахын тулада зохихо хэмжээнүүдые абаха ёһотой болоно.

Энэ оной декабриин хоёрто дүүрэһэн ба өөрынгөө нэгэн һаналта эрид сэхэ Декларациие тунхаглаһан Московско мэдээжэ зүблөөн эдэ бүгэдэ тухай эли тодоор хэлэһэн байна. Советскэ Союз, Польско Арадай Республика, Чехословацка Республика, Германска Демократическа Республика, Венгерскэ Арадай Республика, Румынска Арадай Республика, Болгариин Арадай Республика ба Албаниин Арадай Республика энэ Декларацида гар табиһан байна.

Хэрбээ парижска хэлсээнүүдэй эсэслэн баталагдаад байгаа һаа, өөһэдынгөө уласхоорондын байдалые бэхижүүлхэ талаар, мүн эб найрамдалые ба европейскэ аюулгүй байдалые хангаха талаар тэдэнэр бүхы шухала хэмжээнүүдые абаха гэжэ Московско зүблөөндэ хабаадаһан найман гүрэн тодорхойгоор мэдүүлһэн байгаа. Энэ хадаа бидэнэй зүгһөө шэнэ ехэ оролдолгонуудые гаргахые ба материальна гаргаша хэхые эринэ. Зүгөөр энээниие бидэнэй тогтонгүй бэелүүлхэ байһые господанууд милитаристнууд лаб мэдэжэ байгты. **(Удаан альга ташалга).**

Иимэ хэмжээ-ябуулгануудта хамагай түрүүндэ Московско зүблөөндэ хабаадаһан найман гүрэнэй хоорондо хани барисаан, суг ажаллалга ба харилсан туһалалсалга тухай договор баталалгада бэлэдхэлгэ хамаадана. Сагаа хиидэ хаяхагүйн тулада зохихо зүбшэлнүүд мүнөө хэгдэжэ байна. Германска милитаризмтай хамта байгуулагдажа байһан сэрэгэй шэнэ нэгэдэлнүүд ба бүлэглэлнүүдтэ бидэнэр манай зэргэнүүдые саашадань нягтаар жагсаажа, манай хани барисаае саашадань бэхижүүлжэ, манай харилсан ажаллалгын бүхы хэрэгые һайжаруулжа, хэрэгтэй болоһон газартань харилсан туһалалсалгые саашадань үргэдхэжэ харюусахабди. **(Альга ташалга).**

Дахин зэбсэглэгдэһэн Баруун Германиин хабаадалгатайгаар барууневрапейскэ сэрэгэй бүлэглэлнүүдэй байгуулагдаа һаань, бидэнэй абаха тэдэ хэмжээнүүдэй тоодо дурсагдаһан найман ороной сэрэгэй нэгэдэмэл командованиие байгуулга мүн лэ оролсохо болоно. **(Нэрьемэ альга ташалга).** Элдэб гэнтын ба һанагдаагүй ушарнуудай гаража магад байһые хараадаа абан Советскэ Союзай ба эб найрамдалда дуратай бусад гүрэнүүдэй өөрыгөө хамгаалха хүсые шангадхаха шухала байһан дээрэһээ энэ хэмжээн абтаха зэргэтэй болоно. Эб найрамдалда дуратай европейскэ гүрэнүүдэй сэрэгэй нэгэдэмэл командованиие бидэнэй байгуулаад байхада агрессивнэ бүлэгүүд урагшагүй авантюрна һанаашалга гаргахаһаа бэеэ баридаг болохо, номгорхо бэзэ гэжэ багсаахаар байна. **(Альга ташалга).**

Бидэнэр энээн тухай сэхэ хэлэхэ зуураа, мүнөөнэй байдалые манай арадта тайлбарилжа үгэхэ шухала гэжэ тоолонобди. Манине арад зүбөөр ойлгохо гэжэ бидэнэр этигэнэбди. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Боложо байһан событинуудта арадуудай ушар ёһо мэдэжэ хандаха ябадал эб найрамдалай аша туһада эгээн найдабаритайгаар алба хэхэ ба эб найрамдалда дуратай гүрэнүүдэй аюулгүй байдалые хангаха эрхим найдабари болохо байһаниинь һайн мэдээжэ юм.

Советскэ гадаадын политика эб найрамдал сахиха ба бэхижүүлхэ хэрэгтэ зорюулагданхай гэжэ дээрэ хэлэгдэһэн бүгэдэһөө харагдана.

Энээнтэй зохилдуулан, бидэнэр уласхоорондын харилсаануудтахи түгшүүрилые һуларуулгын интересүүдтэ таараха тиимэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхые, бусад оронуудтай тиимэ хэлсээнүүдые ба зүбшэлнүүдые хэхэ гэжэ хүсэнэбди. Бусадай зүгһөөшье мүн лэ иимэ һайн һайхан хүсэл эрмэлзэл гараа һаа, эдэ зорилгонуудай бэелүүлэгдэжэ болохо байһаниинь ойлгосотой.

Бусад оронуудтай манай тогтоодог харилсаанууд нэн түрүүн юугээр тодорхойлогдоноб гэбэл, бусад гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархахагүй ёһо гурим эрид шууд сахижа, эдэ харилсаануудай хүгжэлтэнь эб найрамдал бэхижүүлгын интересүүдтэ, эб найрамдал сахилгын интересүүдтэ ямар зэргээр нүлөөлнэб, тэрээгээр тодорхойлогдодог байна.

Советскэ Союзай ба **Америкын Холбоото Штадуудай** хоорондохи харилсаанууд тухай юу хэлэжэ болохоб?

Эдэ харилсаанууд үшөөл һайн болохо ёһотой гэжэ хүсэгдэнэ. СССР-эй болон Холбоото Штадуудай хоорондохи харилсаанууд тиимээр һайжаржа болохо гээшэ гү? Хүсэд болохо байна. Зүгөөр, энээнэй тулада Советскэ Союзай правительствоһаа гадна, мүн Холбоото Штадуудай правительствошье энээн тээшэ эрмэлзэхэнь шухала.

Англитай ба **Францитай** һаяхан тогтоогдожо эхилһэн харилсаануудай муу бэшэ хүгжэлтэ уһан дорохи шулуунуудтай, бүри тодоор хэлэхэдэ агрессивнэ германска милитаризм һэргээхэ гэһэн түсэбүүдтэй парижска хэлсээнүүдтэй ушарба. **(Зал соо шэмээтэй болоно).** Хэрбээ хэрэг ушар парижска хэлсээнүүдые эсэслэн баталалгын ба бэелүүлгын замаар бусалтагүй ошоо һаа, энэ юун гэһэн удхатай болохоб гэбэл, Англи ба Франци дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ Советскэ Союзтай өөһэдынгөө баталһан договорнуудые сэгнэдэггүй байхаһаа гадна, мүн тэдэнээ сэхэ усадхаха, үгы болгохо байна. Иимэ юумэн заатагүй болохо байна, ушарынь парижска хэлсээнүүд германска милитаризмын һэргээгдэхэ ба ремилитаризованна Баруун Германиие антисоветскэ блогуудта оруулха үүдэ нээжэ үгэдэг дээрэһээ, англо-советскэшье, франко-советскэшье договорнуудтай зохихогүй юм.

Финлянди ба Норвеги мэтын хүршэнэртэйгөө манай ороной харилсаануудай хүгжэлтые сасуулжа үзэгты.

Финляндитай тогтооһон манай харилсаанууд хадаа хани барисаан, харилсаа холбоон ба бэе бэедээ туһалалсалга тухай 1948 ондо баталагдаһан договорой ёһоор хүгжэжэ байна. Эдэ харилсаануудай экономическашье, политическэ талаараашье хүгжэжэ байһаниие гэршэлһэн хэдэ хэдэн баримтануудые тэмдэглэбэл болохо байгаа. Үнгэрһэн жэлдэ г-н Кекконен түрүүтэй финляндска правительственна делегациин тусхайта ёһоор Москва ерэлгэ, нүхэр А. И. Микоян түрүүтэй советскэ правительственна делегациин мүн лэ тусхайта ёһоор Финляндида ошолго бэе бэеэ тон һайнаар ойлголсолгые үндэһэ болгодог советско-финляндска харилсаануудай саашадаа һайжархада туһалаа.

Советско-норвежскэ харилсаанууд тухай хэлэхэ болоо һаа, Хойто-атлантическа агрессивнэ договорто хабаадагшадай нэгэниинь боложо, **Норвегиин** ороһон ябадалые Советскэ Союз хараадаа абаха баатай болоно. Хойто-атлантическа договорой ажалябуулгань Европодо эб найрамдал бэхижүүлгэдэ оройдоошье зорюулагданхай бэшэ юм. СССР ба Норвеги хоёрой хоорондо хүршэ ёһоной һайн харилсаае дэмжэлгэ гансашье манай ороной аша туһада бэшэ, мүн Норвегиишье аша туһада шухала гэжэ ямаршье ушарта норвежецүүд мартаха ёһогүй байгаа.

Турци, Иран, Афганистан мэтын хүршэнэртэйгөө бидэнэй ямар харилсаатай байһан тухай мүн тэрэшэлэн хэлэхэмни.

Турцитай харилсаануудаа һайжаруулгада туһалхын тула Советскэ Союз хэдэ хэдэн алхам хээ гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ. Тииһээ тиитэрээ турецкэ засагаархид хүршэ ёһоной һайн харилсаануудтай зохихогүй хараа бодол баримталһаар байна, өөрынгөө газар дайдые, уһа далайнуудые харин, илангаяа американска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгэй манёвр ба демонстрацинуудые хэдэг ямар нэгэн газар болгожо байна. Турциин ба СССР-эй хоюуланайнь интересүүд эдэ хоёр оронуудай хоорондоо хүршэ ёһоной һайн харилсаа заатагүй тогтоохые һануулна гэжэ Советскэ правительство тоолоно.

Ирантай харилсаа тогтоохо ябадал элитээр һайжаржа эхилбэ. Удаан болоһон хэлсээнүүдэй һүүлээр погранична ба финансова шухала асуудалнуудаар советско-иранска хэлсээн баталагдаа. Гадаадын агрессивнэ хүсэнүүдэй зүгһөө Иранда саг үргэлжэ хэгдэжэ байһан хашалта болбол советско-иранска харилсаануудай энэ шэгээрээ саашадаа хүгжэхэдэнь һаад хэжэ шадахагүй бэзэ гэжэ бидэнэр найданабди. Гадаадын агрессивнэ хүсэнүүд энэ орониие Дүтын ба Дунда Востогой сэрэгэй-политическэ агрессивнэ бүлэглэлнүүдтээ татажа оруулха зорилготой юм.

Афганистантай тогтооһон манай харилсаанууд зохид һайнаар хүгжэжэ байна, тиин энэ хадаа хоёр оронуудай хоюуланайнь интересүүдтэй зохилдоно гэжэ бидэ тоолонобди.

Советскэ Союз ба **Инди** хоёрой хоорондохи хани ёһоной харилсаануудай саашадаа бэхижэжэ байһые ехэ хангалтатайгаар тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Бэе бэеэ хүндэлдэг, үнэн сэдьхэлһээ талархадаг манай оронуудай арадуудай дүтэ болоходонь туһалдаг политическэ, экономическа, культурна холбоо барисаан амжалтатайгаар бэхижэжэ байна.

Һаяхан экономическа шухала хэлсээн баталагдаа. Энэ хэлсээнэй ёһоор, Советскэ Союз Индидэ удаан сагай хүнгэлэлтэтэй зээли үгөөд, металлургическа томо завод байгуулжа эхилхэ юм. Энэ завод миллион үлүүтэй тонно булад, зохихо хэмжээнэй прокат үгэхэ байна. Советскэ Союз бүхы түхеэрэлгыень үгэхэ, техническэ шухала туһаламжа хүргэхэ, тэрэнэй тоодо ехэ шадабаритай мэргэжэлтэд эльгээгдэхэ байна. Зохихо гуйлтыень бидэ ехэ дуратайгаар угтаабди, юундэб гэбэл Индидэ металлургиие хүгжөөлгэ хадаа эртэ урдын, агууехэ энэ ороной национальна бэеэ дааха байдалаа хангахада, экономическа талаараа хүгжэхэдэ туһалха ёһотой. Энээниие СССР-эй арадууд үнэн сэдьхэлһээ хүсэнэ. **(Үни удаан альга ташалга).**

Энэ оной зун Индиин премьер-министр Джавахарлал Неру Советскэ Союзда ерэхэ байна. **(Альга ташалга).** Г-н Неругэй ерэхэ тухай мэдээсэлые Советскэ Союзай арадууд угаа талархалтайгаар угтаа. **(Альга ташалга).**

Азиатска бусад хоёр оронуудтай— **Бирма** ба **Индонезитэй** тогтооһон манай харилсаанууд мүн лэ бэхижэжэ үргэлжэлһөөр байна.

Советскэ Союзай ба **арабска оронуудай** хоорондохи харилсаануудта, Ирагһаа бэшэндэнь, һүүлэй үедэ һайн нүхэсэл баримтануудай бии болоһониие тэмдэглэхэдэ болохо байна.

СССР-тэй тогтооһон харилсаагаа Ирагай таһалһан ушарые гол түлэб юугээр тайлбарилжа болохоб гэхэдэ, Ирагай мүнөөнэй правительствын «баруунай» империалистнуудай үгэдэ ороод ябахаяа дан ехээр яаража байһан лэ ушараар тайлбарилхада болохо юм. СССР-эй арадууд арабска гүрэнүүд тушаа хани ёһоной мэдэрэлтэй гэжэ, советскэ гүрэн хадаа тэдэнэрэй өөһэдынь суверенитет ба национальна бэеэ дааха байдал хамгаалха хэрэгтэ найдамтай түшэг тулгуури болодог байгаа, байхашье һэн гэжэ тэдэ оронууд мэдэнэ ёһотой. **(Альга ташалга).**

Японитой тогтоохо харилсаагаа зохимжотой һайн болгохо гэжэ Советскэ Союзай эрмэлзэдэгынь мэдээжэ.

Һүүлэй үедэ Советскэ Союз хадаа Япониин правительствотай сэхэ харилсаа тогтоогоо. Энээнһээ зохихо һайн үрэ дүн гараха бэзэ гэжэ бидэ хүлеэнэбди.

Европодо эб найрамдал сахилгын ба бэхижүүлгын интересүүдтэй зохилдуулан австрийска асуудалые, демократическа **Австриин** бэеэ дааха байдалай бүрин һэргээгдэхэ тухай асуудалые гуримшуулгада Советскэ Союз ехэ удхашанар олгоно.

Австритай гүрэнэй договор баталха хэрэгэй ямар нэгэн аргаар саашадаа унжагайруулагдаха ябадалые Советскэ правительство буруу гэжэ тоолоно. Гэхэтэй хамта, парижска хэлсээнүүд мэтын Баруун-Германиие ремилитаризацилха түсэбүүдэй Австрида аюултай байһан баримтануудые хараадаа абангүй байжа болохогүй.

Эдэ бүгэдэ хадаа австрийска асуудалтай дашарамдуулан иимэ тобшололнуудые хэхэ үндэһэ баримта Советскэ Союзда олгоно:

Нэгэдэхеэр. Илангаяа Австриин залгюулагдаха (аншлюсс хэгдэхэ) аюул ехэ болгодог Баруун Германиие ремилитаризацилха түсэбүүдэй бии байһан дээрэһээ, австрийска асуудалай гуримшуулагдаха ябадалые германска асуудалтай холбоогүйгөөр хаража болохогүй байһан баримтые нэн түрүүн хараадаа абаха шухала.

Энэ юун гэһэн удхатайб гэхэдэ, бэеэ дааһан ба демократическа Австриие һэргээн бодхоохо тухай гүрэнэй договор баталхада, Австри тушаа Германиин зүгһөө дахин аншлюсс хэхэ ябадал гаргахагүй тиимэ шиидхэбэри олдохо ёһотой. Энэ хадаа германска асуудалаар дүрбэн гүрэнэй хоорондоо зүбшэн хэлсэжэ зохихо хэмжээ-ябуулгануудые абалгатай холбоотой юм. Энэ ушарта Германитай Эбэй договор баталхые хүлеэнгүйгөөр, дүрбэн гүрэнэй сэрэгүүдые Австриһаа гаргажа болохо байгаа.

Хоёрдохёор. Гитлеровскэ Германида эсэргүү дайнда, Австриие сүлөөлэлгэдэ өөһэдынгөө зэбсэгтэ хүсэнүүдтэйгээр хабаадалсаһан алишье гүрэндэ эсэргүүгээр хандуулагдаһан ямар-нэгэн коалицида гү, али сэрэгэй союзуудта орохогүй, өөрынгөө газар дээрэ хариин сэрэгэй базануудые байгуулхагүй гэһэн уялга Австри бэедээ даажа абаха ёһотой.

США-гэй, Англиин, Францийн болон Советскэ Союзай правительствонууд заагдаһан зүйлнүүдые өөһэдынгөө талаһаа бэелүүлхэ уялга мүн лэ бэе дээрээ даажа абаха ёһотой.

Гурбадахяар. Австрийска асуудалые тон түргэнөөр гуримшуулхын тула дүрбэн гүрэнэй зүблөө хойшолуулангүй зарлаха шухала. Тэндэ германска асуудалшье, Австритай гүрэнэй договор баталха тухай асуудалшье хаража үзэгдэхэ байгаа. Австрийска гүрэнэй договор тухай асуудал шиидхэхэдэ Австриин хабаадалсаха ябадалые энээнэй хараадаа абаха байһаниинь ойлгосотой.

Тиихэ зуура, Баруун Германида милитаризмын һэргээн бодхоогдохо харгы нээдэг парижска хэлсээнүүдэй эсэслэн баталагдаа һаа, аншлюсс хэгдэхэ ехэ аюул, тиимэ болохолоороо Австриин бэеэ дааха байдалда аюул тохёолдохо байһаниие хараадаа абаха шухала.

Хэнэйшье мэдэхээр, Советскэ Союзай ба **Югославиин** хоорондохи харилсаануудта һүүлэй үедэ амжалтанууд туйлагдаһан байна.

Энэ талаар бүхы юумэн хэгдэшоо гэжэ бидэ тоолоногүйбди. Зүгөөр энэ хадаа мүн Югославиһаашье бага бэшэ зэргээр дулдыдаха байна гэжэ һананабди. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэһэнэй хойто тээхи түрүүшын жэлнүүдтэхи позицинуудһаа һүүлэй жэлнүүдтэ Югославиин ямар нэгэн зэргээр хадууран ошоһониинь элитэ. Теэд энэнь сүм Югославиин дотоодын хэрэг байһаниинь мэдээжэ. Советскэ Союз болбол экономическа, политическэ, культурна талаараа советско-югославска харилсаануудые хүгжөөхэ гэжэ эрмэлзэнэ. Энээнтэй хамта бидэнэр эб найрамдал ба уласхоорондын аюулгүй байдал хангаха мэтын бүхы арадуудай шиидхэхы хэрэгтэ хүсэ шадалаа зохилдуулан зорюулдаг болохоёо хүсэнэбди. Советско-югославска харилсаануудай хүгжэлтын һайн шэглэл СССР-эйшье арадуудай, Югославиишье арадуудай интересүүдтэй тааралдана гэжэ бидэ найданабди. Советскэ Союзай ба **Польша, Чехословаки, Венгри, Румыни, Болгари, Албани,** мүн тэрэшэлэн **Германска Демократическа Республика** мэтын арадай демократиин оронуудай хоорондо тогтоогдоһон харилсаануудай ямараар хүгжэжэ байһан тухай би хэлээ һэм. Эдэ оронуудтай тогтоогдоһон харилсаанууд эб найрамдал бэхижүүлгын, үргэн олониитэ арад зоной ажана байдал һайжаруулгын аша туһада ахадүү ёһоной хани барисаагай ба бүхы талын хани харилсаанай үндэһөөр хүгжэжэ байна.

Манай ороной ба **Хитадай Арадай Республикын, Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын, Монгол Арадай Республикын,** мүн тэрэшэлэн **Вьетнамай Демократическа Республикын** хоорондохи ахадүү ёһоной хани барисаанай ба үргэн ехээр харилсан ажаллалгын мүн лэ тиимэ харилсаанууд хүгжэжэ байна.

Жэлһээ жэлдэ бэхижэжэ байгаа хани барисаан ба ахадүү ёһоной харилсаанууд бидэниие агууехэ Хитадай Арадай Республикатай холбоно. **(Үни удаан альга ташалга).**

Үнгэрһэн жэлдэ нүхэд Н. С. Хрущев, Н. А. Б[улга]нин, А. И. Микоян, Н. М. Шверник түрүү[тэй] Хитадта советскэ правительственна делегации[н] [...]жо, экономическа хани харилсаанай талаар, уласхоорондын хэрэгүүдтэхи харилсаануда[й] [...]лаар шухала хэлсээнүүдые баталһан ябадал ехэ хоёр ороной хоорондохи социалистическ[э] шэнэ холбоо барисаае эли тодоор харуулна.

Дээрэ заагдаһан оронуудтайшье, мүн бусад гүрэнүүдтэйшье Советскэ Союз бүгэдэнниты[н] найрамдал, уласхоорондын аюулгүй байдал [...] жүүлгэдэ туһалха харилсаануудтай байхаяа [...]нэ. Европыншье, Азиишье арадай демокра[тиин] оронууд энэ политикые али болохоор дэмжэнэ[...] тэдэнэр Советскэ Союзтай хамта уласхооро[ндын] харилсаануудтахи түгшүүрилые һуларуулгада [зо]рюулагдаһан политика эрид шууд бэелүүлнэ [...] бидэ угаа ехэ баяртайгаар тэмдэглэнэбди. **(А[льга] ташалга).**

Советскэ Союзай болон арадай демократиин [оро]нуудай хоорондо бүхы талаараа—политическэ, [эко]номическа ба культурна талаараа хани ёһоной [ха]рилсаа холбоон тогтоод, улам бэхижэжэ байна[...] харилсаа холбоон хадаа суверенитедэй ба на[цио]нальна бэеэ дааха байдалай ёһо гурим сэхэ шуу[д] сахилгын үндэһөөр тогтоогдонхой. Шухала [...] нуудта энэ харилсаа холбоон эдэ бүхы орону[д...] оборонно хүсэ шадал бэхижүүлхэ талааршье [...]лэгдэхэ байһаниинь мэдээжэ.

Зүгөөр Советскэ Союз ба социалистическэ [лаге]риин оронууд бусад ондоо гүрэнүүдтэ эсэргүү[...] лүүлэгдэһэн ямар нэгэн сэрэгэй нэгэдэлнү[...] энээнһээшье урда тээ бии болгоогүй, мүнөөшье болгожо байнагүй. Тэдэнэр саашадаашье энэ [...] гые эрхилхэгүй байна, харин хэрбээ германска [ми]литаризмые һэргээн бодхоожо, эб найрамдалда [ду]ратай гүрэнүүдтэ добтолон орохо зорилготой [...] бүүдэй бэелүүлэгдэхэ болоо һаа, өөһэдынгөө а[юул]гүй байдалые хангахын тула социалистическэ [лаге]риин гүрэнүүд хүсэ шадалаа нэгэдхэхэ баатай б[оло]хо байна.

Социалистическэ лагериин оронуудта өөһэды[...] сэрэгэй хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ хэрэг энээнэй [...] тээ гараагүй юм. Бүхы асуудалнуудаар шухала [хэ]рэгтэй тэдэнэй нэгэдэл хадаа эбдэршэгүй хани [...] сэлөөр ба ахадүү ёһоной харилсаагаар бэхижү[...] дэһэн ажал хэрэг эмхидхэхэ ёһоной холбоогоо[р ха]рилсан ажаллалгаар ба бэе бэедээ туһалалса[лгаар] туйлагдадаг байһан юм.

Энээнэй ашаар СССР-ые ба арадай демокра[тиин] оронуудые оруулалсан, хамта дээрээ 900 мил[лион] хүн зонтой 12 оронууд эб найрамдалай, демокра[тиин] ба социализмын нягта жагсаалтай лагерь бии [бол]гонхой. **(Альга ташалга).** Эдэ оронуудта ажа[...] өөһэдөө засаг түрэеэ барина, бүхы ехэ ехэ асу[удал]нуудаар тэдэнэрэй үгэеэ ойлголсохонь бэрхэтэй[...]шэ юм, империалистнуудай хоорондо байгшада[...]ли шунахай хобдог абари зангууд, зэрлиг муухай [...] дилдөөн тэдэнэрые бэе бэеһээнь һалгаан холо[...]нагүй ха юм.

Ямаршье олониитын байгуулалтаһаа дулды[дан]гүйгөөр бүгэдэниитын эб найрамдалай ба араду[...] национальна бэеэ даанхай байдалай, суверени[тедэй] принципүүдэй ойроо хүртэшэгүй нангин байхы[н түлөө] Советскэ Союзай оролдожо байһан лэ хада [Со]ветскэ гүрэнэй гадаадын политикые бусад олон [...]дууд, бусад олон багашье, ехэшье гүрэнүүд дэ[...]нэ ха юм.

Жэшээлэн харахада, Инди гү, али Бирма Хит[адай] Арадай Республикатай хамтадаа гүрэнүүдэй [хоо]рондоо амгалан ёһоор харилсан ажаллаха тухай [...]бан принципүүдые (эбтэйгээр ажабайха, дотоо[дын] хэрэгүүдтэ хамаархахагүй, бэе бэедээ добтолон [оро]хогүй ба бусад) сонсохоһон байха юм, эдээни[е] СССР тоодо абангүй байжа шадахагүй. Эдэл п[рин]ципүүдтэ түшэглэжэ, Советскэ Союз өөрынгөө [га]даадын политикые ходо доо ябуулдаг байгаа, мүн [эдэ] принципүүд мүнөө үедэ бүхы дэлхэй дээрэ эд[...]тэй ехээр дэмжэгдэжэ байна.

1954 оной июниин 28-да индийско-хитадай де[кла]рацяар тайлбарилан тунхаглагдаһан амгалан [...]ной эдэ принципүүд бүхы арадуудай эб найра[мдал] сахиха ба бэхижүүлхэ хэрэгтэ ниитын платф[орма] боложо юундэ шадахагүй байнаб гэжэ бүхы оро[н...]дай правительствонууд ба парламентнуудһаа һу[...] зэргэтэй байнабди. **(Альга ташалга).**

Советскэ Союзай эб найрамдалда дуратай п[оли]тикые капиталистическэ лагериин оронуудта байгаа олон тоото, найдабаритай ханинарнай [...]жэнэ.

Манай хани нүхэд хэд бэ гэжэ таанар мэд[...] байнат.

Эдэнэр хадаа эгээн түрүүндэ, дайн сэрэгые ха[...]шье хүсэдэггүй хүдэлмэришэн анги болоно, ара[...]дай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө, [...] үүдхэгшэдэй урдаһаа тэмсэдэг эдэбхитэй хүнү[...] тоо тэрэнэй зэргэнүүдтэ хэлбэришэгүйгөөр олон[...]но. Советскэ Союзай эб найрамдалда дуратай по[ли]тикые мүн тэрэшэлэн хэдэн миллион таряашад[...]тэйгээр дэмжэнэ, тэдээндэ дайн сэрэг хохидол з[...]лонһоо ондоо юушье асардаггүй ха юм. Социали[сти]ческэ лагерьһаа холо газаа тээ байһан городууд[...] хүдөө нютагуудта зөөри хогшолтойшье классу[...] оруулалсан, элдэб ажалтай хүн зоной дунда эб [най]рамдалай тала баригшадай хүдэлөөн улам үрг[...] байна. Эб найрамдалай түлөө, гүрэнүүдэй хоо[рон]доо жнир һайн харилсаатай байхын түлөө боло[...] хүдэлөөнэй бодото амжалта туйлаха бүхэндэнь [...]хы советскэ хүнүүд баясажа байдаг.

США-гэй ба американска гадаадын полити[...] хараа шэглэлые даган ябадаг эдэ гүрэнүүдэй га[даа]дын политика тухай хэлэхэ болоо һаа, тэрэ ха[...] олонхи ушарнуудта эрид эсэргүүгээр ябуулагд[...] байна.

Хэрбээ бусад оронуудтай худалдаа наймаа[ны] харилсаануудые үргэдхэхэ ба уласхоорондын ху[дал]даа наймаае хүгжөөхын түлөө Советскэ Союз оролдожо байгаа һаа, США-гэй засаг баригша б[...]гууд СССР ба демократическа бусад гүрэнүүд[...]шаа тад ондоо хараа шэглэл баримталдаг байна.

(Үргэсхэлынь удаадахи номерто гараха).

Редакторай орло[гшо]
О. Г. ГОМБОЕ[В]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14. культуры и быта, промышленности — 35-11, местной информации и писем— 24-74. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00376. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. № 73[...]